

Handläggare
Sarah Chaara
Telefon: 08 - 508 24 953

Till
Skärholmens stadsdelsnämnd

Underlag för budget 2023 med inriktning 2024 och 2025 för Skärholmens stadsdelsnämnd

Förslag till beslut

1. Skärholmens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens förslag till underlag för budget 2023 med inriktning för 2024 och 2025 inklusive bilagor
2. Skärholmens stadsdelsnämnd överlämnar förslaget till kommunstyrelsen för fortsatt beredning

Patrik Åhnberg
Stadsdelsdirektör

Innehållsförteckning

Underlag för budget 2023 med inriktning 2024 och 2025 för Skärholmens stadsdelsnämnd.....	1
Förslag till beslut	1
1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål	4
1.1 En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla.....	5
1.2 En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt.....	6
1.3 En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden	7
2 Nämndens verksamhetsområde	7
2.1 Förskoleverksamhet.....	7
2.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid.....	9
2.3 Äldreomsorg.....	11
2.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	13
2.5 Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri.....	15
2.6 Stadsmiljöverksamhet.....	18
2.7 Ekonomiskt bistånd	20
2.8 Arbetsmarknadsåtgärder.....	21
2.9 Övrigt.....	24
3 Sammanfattande ekonomisk analys	26
3.1 Drift	26
3.2 Investeringar	28
3.3 Verksamhetsprojekt (Driftprojekt).....	29
4 Lokalförsörjningsplan.....	29
4.1 Sammanfattning.....	29
4.2 Planeringsförutsättningar.....	30
4.3 Bedömd hyreskostnadsutveckling	30
4.4 Samverkan	31
4.5 Kommunal verksamhet - annan än pedagogisk verksamhet	31
4.5.1 Nuläge 31 januari 2022	31
4.5.2 Lokalbehov för annan kommunal verksamhet.....	32
4.5.3 Planerade lokalförändringar för år 2023-2030 (första planeringsperioden).....	32

4.5.4	Planerade lokalförändringar för åren 2031-2040 (andra planeringsperioden).....	32
4.6	Pedagogisk verksamhet	32
4.6.1	Summerande analys av nuläge samt framtida planering.....	32
4.6.2	Nuläge 31 januari 2022	33
4.6.3	Planering av lokaler för år 2023-2030 (första planeringsperioden).....	35
4.6.4	Långsiktig planering av behovet av lokaler mellan år 2031-2040 (andra planeringsperioden).....	37
4.6.5	Enskilt driven förskola eller fristående skola.....	37
4.7	Övrig information.....	38
4.7.1	Lokaler vars hyresavtal är uppsägningsbara inom tre år.....	38
4.7.2	Särskild redovisning av vissa lokalprojekt.....	38
5	Övriga redovisningar	38

Bilagor

Bilaga 1: Bilaga 01 - SDN 24 2023-2025

Bilaga 2: Bilaga 02 - Klimatinvesteringar 2023-2025

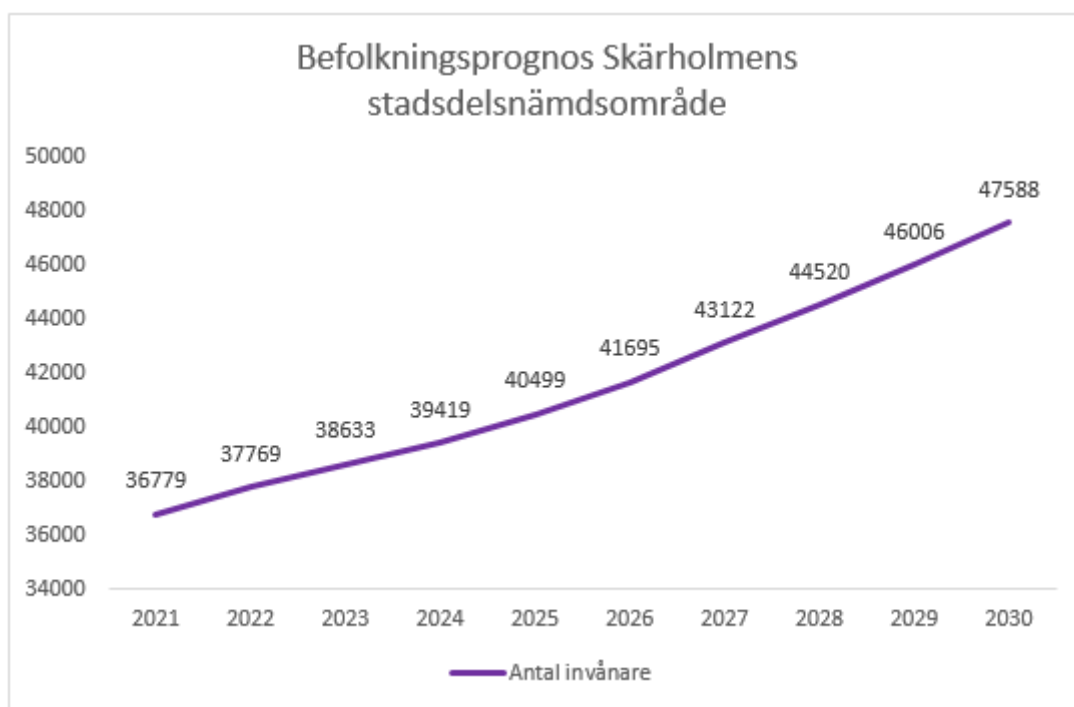
1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål

Inledning

Skärholmens stadsdelsnämndsområde omfattar de fyra stadsdelarna Bredäng, Sättra, Skärholmen och Vårberg. Stadsdelsnämndsområdet är ett av fyra fokusområden i översiktsplanens utbyggnadsstrategi, där social hållbarhet är en viktig utgångspunkt.

I stadsdelsnämndsområdet bor idag cirka 37 000 personer med en beräknad tillväxt, bland annat tack vare stadsutvecklingsprojektet Fokus Skärholmen. Inom Fokus Skärholmen är över 7 000 bostäder i olika bygg- och planeringsskeden. Förutom bostäder byggs Förbifart Stockholm och planering pågår för Spårväg Syd, med bytespunkt i anslutning till Skärholmens centrum. Skärholmen - Kungens Kurva är en regional stadskärna och kommer växa till en central plats i regionen. Bland annat kommer utvecklingen innebära möjligheten att resa med buss till Arlanda på cirka 35 minuter.

Befolkningen prognostiseras öka med cirka 3 500 personer under planperioden. Antalet invånare är jämfört med föregående års befolkningsprognos lägre för samtliga år som omfattas av nedan prognos.

Källa: Sweco befolkningsprognos 2021

Tabellen nedan redovisar befolkningsförändringen under planperioden i några av de åldersgrupper som förvaltningen bedömer berör verksamhetsområdena som redogörs för i rapporten.

Bland annat förväntas barn och unga öka de kommande åren vilket påverkar den demografiska försörjningskvoten och fler förväntas därför ha behov av välfärdstjänster.

	2022	2023	2024	2025	Förändring 2022-2025
2-5 åringar	1787	1795	1832	1897	6,14%
6-12 åringar	3339	3335	3302	3334	-0,13%
13-17 åringar	2397	2446	2467	2490	3,91%
18-21 åringar	1901	1979	2047	2093	10,10%
65-79 åringar	3830	3942	3982	4084	6,63%
80+ åringar	1497	1503	1536	1564	4,47%

Källa: Sweco befolkningsprognos 2021

En världsstad i miniatyr – komplement till Vision 2040

Förvaltningen har arbetat med en nedbrytning och konkretisering av *Vision 2040 – Möjligheternas Stockholm* som under planperioden och framåt bedöms ge en tydligare långsiktig inriktning för förvaltningens insatser tillsammans med andra aktörer. *En världsstad i miniatyr* klargör ambitionerna för stadsdelsnämndsområdet utifrån områdets karaktär och potential och pekar samtidigt ut strategiska mål. *En världsstad i miniatyr* beslutas av stadsdelsnämnden 24 mars.

Satsningar

Nedan redogörs för de satsningar som förvaltningen planerar för planperioden för att bidra till att kommunfullmäktiges inriktningsmål uppfylls. Satsningarna har sin utgångspunkt i förvaltningens kärnverksamhet, de prioriterade områdena i stadens budget samt Vision 2040.

1.1 En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Förvaltningen planerar följande satsningar under perioden:

- Utveckla arbetssätt och struktur enligt den lokala samverkansöverenskommelsen mellan förvaltningen och lokalpolisområdet genom en tydlig arbetsmodell med strategiska och operativa samverkansforum. I arbetsprocessen ingår att kontinuerligt ta fram gemensamma lägesbilder, baserade på övergripande såväl som specifikt detaljerad data samt att analysera och vidta åtgärder.
- Utveckla arbetssätt och informationsflöden mellan verksamheter internt i förvaltningen med fokus på att öka förståelsen för hur olika delar av det trygghetsskapande arbetet bidrar till helheten och det samlade trygghetsarbetet.
- Utveckla samverkansforum för socialtjänst, främjande och förebyggande verksamheter, polis, förskola och skola med fokus på gemensamma insatser kring barn och unga i riskzon för kriminalitet.
- Fortsatt utveckla kommunikationen i prioriterade förvaltningsövergripande frågor, bland annat i trygghetsskapande syfte.
- Stärka medarbetares kompetens avseende våldsbejakande extremism genom att delta i stadens planerade utbildningssatsningar samt genom omvärldsbevakning och information från staden.
- Vidareutveckla förvaltningens systematiska säkerhetsarbete, bland annat genom att

integrera totalförsvarsperspektivet i exempelvis det årliga RSA-arbetet och arbetet med att identifiera samhällsviktig verksamhet.

- Fortsatt utveckla arbetet mot välfärds- och bidragsbrott i syfte att förhindra att resurser ämnade till välfärd hamnar fel, såsom felaktiga utbetalningar.
- Utveckla uppsökande arbetssätt inom konsumentvägledning och skuldrådgivning.
- Fortsatt utveckla förskolornas lärmiljöer och det systematiska kvalitetsarbetet, för att kunna erbjuda en likvärdig förskola av hög och jämn kvalitet.
- Fortsatt svenskutbildning för förskolornas pedagoger samt utveckla språkutvecklande arbetssätt.
- Genomföra en orsaksanalys i relation till inskrivningsgraden i förskolan och identifiera åtgärder för att öka andelen barn i förskolan.
- Utveckla samverkan med samhällsaktörer, näringsliv och civilsamhälle för att personer som står utanför arbetsmarknaden ges vägar till studier, arbetspraktik, förvärvsarbete eller annan försörjning.
- Öka kvalitet och effektivitet i förvaltningens utförarverksamheter i egen regi genom införandet av fler digitala lösningar i syfte att stärka den enskildes självständighet och delaktighet samt att kunna erbjuda effektiva och anpassade arbetssätt.
- Vidareutveckla uppsökande verksamhet och utbudet av hälsofrämjande aktiviteter för att minska den ofrivilliga ensamheten och förebygga ohälsa bland äldre.

1.2 En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Förvaltningen planerar följande satsningar under perioden:

- Utveckla de öppna fritidsverksamheterna i linje med strategin för att minska risken att barn och unga hamnar i eller på andra sätt drabbas av kriminalitet. Fokus ligger på systematisk aktivitetsledning och strukturerad aktivitet som motsvarar den organiserade fritidens värden, ökat fokus på samverkan med och närvaro på grundskolor samt integrering av fritiden i det skolsociala arbetet och ökad samverkan med polis och socialtjänst i det operativa samt strategiska arbetet.
- Utveckla det förvaltningsövergripande arbetet med kultur och annan platsaktivering i offentlig miljö.
- Utveckla och implementera stadens klimathandlingsplan
- Förstärka biologiskt betydelsefulla grönområden i naturreservat och på parkmark.
- Tillsammans med berörda aktörer i staden (inom ramen för Växla Upp) sätta långsiktiga, gemensamma mål för näringslivet i stadsdelsnämndsområdet samt identifiera, initiera, driva och samordna prioriterade åtgärder för att nå dessa.
- Koordinerat med ovannämnd Växla Upp-satsning utöka samverkan med Huddinge kommun avseende näringslivets utveckling i den regionala stadskärnan Skärholmen - Kungens Kurva.
- Etablera ett tech-lab med koppling till Hub127 i början av planperioden.

1.3 En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Förvaltningen planerar följande satsningar under perioden:

- Fortsatt arbete för att stärka kvalitetsstyrningen, bland annat genom fortsatt arbete med det förvaltningsövergripande ledningssystemet och stärkt arbete med internkontroll.
- Fortsatt arbete med att integrera jämställdhetsperspektiv och att ta hänsyn till barns och nationella minoriteters rättigheter samt öka tillgängligheten och delaktigheten för personer med funktionsnedsättning vid beslutsfattande, planering och utförande i förvaltningens verksamheter.
- Arbete utifrån handlingsplanen för en Äldrevänlig stad.
- Arbeta för en effektiv lokalförsörjning genom en ökad samverkan med privata hyresvärdar för att om möjligt hyra lokaler för verksamheter som har ett ökat lokalbehov. Förvaltningen ser även en ökad samverkan med externa verksamhetsanordnare. Under förutsättning att tillstånd ges av hyresvärderna och verksamhetsmässiga skäl ska förvaltningen öka samverkan för ett ökat nyttjande av befintliga lokaler. En översyn av äldre lokalers status ska göras och medel för underhåll av lokaler avsätts.
- I samband med flytt av förvaltningskontoret i början av planperioden, skapas även Hub127 som skapar möjlighet för samverkan och co-working med medarbetare från andra förvaltningar och bolag samt för att arrangera olika aktiviteter som till exempel medborgardialoger.
- Utveckling av det systematiska och långsiktiga arbetet med arbetsmiljö- och hälsofrågor för att effektivisera, anpassa och utveckla verksamheterna. Det närvarande ledarskapet är en förutsättning för att leda förändringar.

2 Nämndens verksamhetsområde

2.1 Förskoleverksamhet

Trender och utvecklingstendenser

Utmaningar

Pandemin har medfört en högre frånvaro av barn i förskolan och förvaltningen ser en risk för sämre kontinuitet i undervisningen. Förvaltningen har under pandemin haft färre antal inskrivna barn i förskolan än prognostiserat vilket ställer krav på en anpassad bemanning.

I januari 2022 är ca 90 % av barnen i stadsdelsnämndsområdet (2-5 år) inskrivna i förskoleverksamhet, vilket är lägre än genomsnittet i staden. Barn från socioekonomiskt svagare förhållanden har generellt en lägre inskrivningsgrad. Samtidigt visar forskning (bland annat *Förskola för alla barn – för bättre språkutveckling i svenska, SOU 2020:67*) att deltagandet i förskolan är mest gynnsamt just för dessa barn.

Förvaltningen har en utmaning i att samtliga pedagoger inte har fullgod svenska. Bristfälliga kunskaper i svenska språket medför svårigheter i att fullfölja förskolans pedagogiska uppdrag. Vidareutvecklingen av det systematiska kvalitetsarbetet, användning av digitala verktyg i dialog med vårdnadshavare, metodik för barn i behov av särskilt stöd är områden som ställer

krav på goda kunskaper i svenska i både tal och skrift.

Antalet inskrivna barn i förskolan varierar över året vilket ställer krav på en flexibel organisation och en effektiv lokalanvändning inom respektive förskola. Under de senaste åren har förvaltningens förskolor blivit färre till antalet på grund av olämpliga lokaler samt försenade byggprojekt inom Fokus Skärholmen. Byggnation pågår av förskolan Ekholmsvägen 133 och inflyttning planeras till februari 2023. I samband med inflyttningen kan förskolelokaler i sämre skick komma att frånträdas. Förvaltningen ser ökade kostnader de kommande åren för upprustning av gamla förskolor samt ökade hyreskostnader vid byggnation av nya förskolor.

Möjligheter

Utbildningsdepartementets utredning *Fler barn i förskolan – för bättre språkutveckling i svenska* lyfter följande förslag för att öka deltagande i förskolan; uppsökande verksamhet, direktinskrivning för vissa grupper av barn samt obligatorisk förskola från 5 års ålder. För att stärka förskolans arbete med barnens språkutveckling föreslås karriärsteg för förskollärare, likformighet i barnskötarutbildningar samt tydliggörande av behovet av kompetensutveckling inom barns andraspråksutveckling i svenska. Förslagen förväntas träda i kraft under planperioden. Förvaltningen är positiv till de förslag som lyfts i utredningen då de bidrar till att fler barn får ta del av förskolan samt ökar möjligheterna för en bättre språkutveckling i svenska för alla barn.

Åtgärder, satsningar och utvecklingsarbeten

Under planperioden genomför förvaltningen en språksatsning för medarbetare inom förvaltningens förskolor. Fokus inom satsningen är kompetenshöjande insatser inom språkutvecklande arbetssätt, flerspråkighet och svenska språket kopplat till förskolans praktik.

Kompetensförsörjning och -utveckling

Sett till bedömt framtida kompetensbehov ställt mot avdelningens nuvarande kompetensnivå kan förvaltningen identifiera följande delar som behöver utvecklas:

- Ledning och samordning av det systematiska kvalitetsarbetet.
- Förstärka språkutvecklande arbetssätt och bemötande.
- Kompetens inom området digitala verktyg.
- Tydliggöra roller mellan förskollärare och barnskötare, med fokus på förskollärarnas ledarskap och barnskötarnas grundkompetens.
- Stärka förskollärarnas ledarskap.
- Pedagogik och metodik för barn i behov av särskilt stöd.
- Stärka medarbetarskapet.

Flertalet av de kompetensutvecklingssatsningar som planeras kräver vikarietillsättning. Förvaltningen söker medel för de vikariekostnader som tillkommer men ersättningen som beviljas är osäker.

För information om ytterligare satsningar på området kompetensförsörjning och -utveckling se avsnitt *Övrigt*.

Jämställdhetsutmaningar

Inom förvaltningen behöver jämställdhetsarbetet förbättras så att arbetet sker systematiskt och med ett tydligt syfte inom samtliga förskolor. Förvaltningen ser också en jämställdhetsutmaning i att få en jämnare könsfördelning i personalgruppen, där andelen manliga förskollärare och barnskötare utgör en mindre del av personalgruppen.

Agenda 2030

Förvaltningens arbete inom verksamhetsområdet bidrar till flera av de globala målen i Agenda 2030, främst mål 1 om ingen fattigdom, mål 3 om god hälsa och välbefinnande, mål 4 om god utbildning för alla, mål 5 om jämställdhet, mål 10 om minskad ojämlikhet samt mål 11 om hållbara städer och samhällen.

Prioriteringar

- Utveckling av en tydlig systematik och utveckling av arbetssätt kring regelbunden uppföljning av förskolans utbildning synliggör lärandet hos varje barn.
- Språkutvecklande arbetssätt i förskolan, som utgår från barns erfarenheter och kunskaper. Höja pedagogernas kunskap i det svenska språket.
- Utvecklade samverkan med utbildningsförvaltningen, socialtjänst, psykiatri och andra aktörer för att tidigt identifiera och ge rätt insatser till barn i behov av stöd, samt de som riskerar att fara illa.
- Öka vårdnadshavares delaktighet genom att utveckla systematiska arbetssätt för dialog kring barnens utveckling.
- Genomföra en orsaksanalys i relation till inskrivningsgraden i förskolan och identifiera åtgärder för att öka andelen barn i förskolan.

2.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid

Trender och utvecklingstendenser

Utmaningar

Under pandemin har barn och unga påverkats av begränsningar och nedstängningar av bland annat fritidsgårdarna (*Governo, Utvärdering av Stockholms stads hantering av covid-19-pandemin*). De åtgärder som genomförts för att minska smittspridning har inneburit stora begränsningar för barns och ungas fritidsaktiviteter.

Öppen förskola, parklekar, fritidsgårdar och fältverksamheten är tillsammans kärnan i det främjande och förebyggande arbetet vilket kräver många utbildade vuxna på plats från morgon till kväll i samtliga delar av stadsdelsnämndsområdet. Verksamheterna är under expansion och utveckling för att nå fler barn, unga och deras vuxna med en trygg och meningsfull verksamhet som främjar goda livschanser genom att stärka skyddsfaktorer och tidigt identifiera barn och unga i riskzon. Den öppna fritidsverksamhetens potential att leverera samma värden som dess organiserade motsvarigheter, värden som bidrar till mer jämlika livschanser och inte minst skolframgång, bygger på att strategisk och senior kompetens ökar för dessa verksamhetsområden.

Möjligheter

Det utvecklingsarbete som pågår för det främjande och förebyggande arbetet för barn och unga bygger på en organisation med verksamhetsnära ledning samt att resurser prioriteras till

den operativa verksamheten där adekvat kompetens finns på plats i verksamheterna för att leda och utveckla arbetet.

Åtgärder, satsningar och utvecklingsarbeten

Samverkan och samhandling genom delade tjänster mellan verksamhetsområdena och delade arenor med skola, kulturskola och bibliotek möjliggör för rekrytering och finansiering av en bredd av kompetenser till attraktiva tjänster. Organisationen och kompetensökningen möjliggör för förvaltningen att nå fler barn, unga och deras vuxna med en trygg och meningsfull verksamhet som främjar goda livschanser genom att stärka skyddsfaktorer och tidigt identifiera barn och unga i riskzon.

Förvaltningen har börjat utforma en verksamhetsidé och kommer att utveckla den öppna fritidsverksamheten för HBTQ-ungdomar. Behovet av en verksamhet med rätt kompetens behöver mötas och en behovskartläggning planeras genom samtal med målgruppen samt tjänstepersoner som idag möter målgruppen inom socialtjänst och ungdomsmottagning. Behovet av fritidsverksamhet för barn och unga med funktionsnedsättning möts genom utvecklad samverkan mellan den öppna fritidsverksamheten och Lindeparkens grundsärskola samt Bredängsskolans särskola. Eleverna besöker fritidsgårdarna på särskilda tider och fritidsverksamheten planerar för verksamhet på skolorna.

Kompetensförsörjning och -utveckling

Den öppna fritidsverksamhetens potential att leverera samma värden som dess organiserade motsvarigheter bygger på en adekvat kompetens inom dessa verksamheter. Detta innebär samhandling med framförallt skolans, kulturskolans, bibliotekens och idrottsförvaltningens verksamheter där såväl kompetens som personella resurser kan delas och samfinansieras. Inom verksamhetsområdet berör det specifikt fritidsgårdarna.

För information om ytterligare satsningar på området kompetensförsörjning och -utveckling se avsnitt *Övrigt*.

Jämställdhetsutmaningar

Utmaningar inom verksamhetsområdet är till exempel att fritidsgårdar i högre grad besöks av pojkar som står utanför organiserade fritidsaktiviteter. Flickor besöker i lägre grad än jämnåriga pojkar stadsdelsnämndsområdets fritidsverksamheter och färre tjejer är aktiva inom idrottsaktiviteter än killar.

Agenda 2030

Förvaltningens arbete inom verksamhetsområdet bidrar till flera av de globala målen i Agenda 2030, främst mål 3 om god hälsa och välbefinnande, mål 5 om jämställdhet, mål 10 om minskad ojämlikhet, mål 11 om hållbara städer och samhällen samt mål 16 om fredliga och inkluderande samhällen.

Prioriteringar

- Utveckling av parkleksverksamheten för målgruppen 7-12 år med särskilt fokus på mellanstadiet. Utvecklingen innefattar även utökade öppettider.
- Samverkan med Kulturskolan för ökad måluppfyllelse gällande att tillgängliggöra kultur för fler barn.

- Utveckling av fritidsverksamheten för att nå och erbjuda ändamålsenlig verksamhet för nyanlända, tjejer, HBTQ-personer och personer med funktionsnedsättning.
- Utveckling av verksamhetsområdet skolsociala insatser för förvaltningens ökade närvaro och tillgänglighet på stadsdelsnämndsområdets grundskolor.
- Utveckling av satellit-föräldramottagning på skolan som arena med syftet att nå fler föräldrar med barn i skolålder.
- Pilot inom föräldrastödkursen ABC 0-2 år och utökat utbud av föräldrastödkurser.
- Etablera stärkta rutiner för kvalitativ orosanmälan och informationsutbyte i samverkan med grundskolor, polis och socialtjänst.
- Insatser för ökad kulturnärvaro i centrummiljö som en del av platssamverkan samt på andra offentliga mötesplatser med fokus på barn, unga och deras familjer.

2.3 Äldreomsorg

Trender och utvecklingstendenser

Utmaningar

Utifrån pandemin har förvaltningen uppmärksammat att fler personer tackar nej till att flytta in på erbjuden plats på särskilda boenden för äldre. Det har lett till en ökning av beviljade hemtjänststimmar för att kunna tillgodose behovet i hemmet. Förvaltningen möter brukare med olika behov, förutsättningar och svårigheter där psykiatri och missbruk blivit allt vanligare, vilket ställer krav på en professionell och flexibel hemtjänst och en ständig kompetensutveckling av medarbetarna i beställar- och utförarverksamheterna. Hemtjänsten i egen regi behöver också över tid säkerställa organisationen och kvalitetssäkra arbetssätten för att möta de framtida utmaningarna. Förvaltningen ser därför ett stadsövergripande behov av en strategisk satsning på att utveckla en flexibel hemtjänst med rätt kompetens utifrån de äldres behov över tid. Utöver detta ser förvaltningen utifrån demografin i stadsdelsnämndsområdet behov av att kunna erbjuda hemtjänstinsatser på de enskildas modersmål. Flera äldre talar inte svenska vilket innebär begränsningar i utförandet av insatser då den äldre inte kan göra sig förstådd samtidigt som personalen har svårigheter att kommunicera, tolka behov och ge rätt insatser.

En utmaning för förvaltningen under planperioden är överenskommelsen mellan Storsthlm och Region Stockholm utifrån *Lagen om samverkan via utskrivning från slutna hälso- och sjukvård (LUS)*. Överenskommelsen ställer krav på snabbare handläggning för alla ansökningar om insatser i samband med utskrivning från sjukhus, vilket kan resultera i ökade kostnader för utskrivningsklara brukare i form av korttidsboende och ökningar av hemtjänst.

Regeringen har föreslagit en utredning av en äldreomsorgslag som kompletterar socialtjänstlagen som ska redovisas senast den 30 juni 2022. Detta kan innebära att ansvarsfördelningen och åtaganden mellan regionen och kommunen kommer förändras vad gäller äldreomsorg.

Åtgärder, satsningar och utvecklingsarbeten

Förebyggande stöd och insatser är viktiga för att äldre ska kunna leva självständigt så länge som möjligt. Stödet behöver också rikta sig både till äldre och till deras anhöriga. Precis som

inom hemtjänsten finns också här målgruppen med komplexa behov och ökad psykisk ohälsa. Allt fler äldre upplever också en ensamhet utan att ha andra behov av insatser. Sammantaget ser förvaltningen ett utvecklingsbehov i det förebyggande stödet, både i tillgänglighet men också att nå ut till målgruppen och få fler att ta del av de insatser och gemenskap som erbjuds. En utveckling för att möta behoven är att utveckla samverkan med civilsamhället och idéburen sektor för att bredda verksamhetens utbud. En del av utvecklandet av detta är införandet av Äldrefältare.

Kompetensförsörjning och -utveckling

Förvaltningen kommer under planperioden genomföra kompetenshöjande insatser för att ge biståndshandläggare bättre förutsättningar att utföra sitt arbete med hög kvalitet och i syfte att få ytterligare verktyg att kunna bemöta äldre med komplexa behov. Kompetensutveckling kopplat till språk och digital välfärdsteknik är prioriterat inom förvaltningens utförarverksamheter. För att kompensera språksvaga krävs en kombination av utbildning och praktik. Att inte ha förmåga att omsätta det man läst till praktiska arbetssätt i vardagen påverkar flexibilitet samt kvalitativ och ekonomisk efterlevnad i verksamheten. Här ser förvaltningen behov av att kunna göra snabba och skräddarsydda utbildningssatsningar för medarbetarna för enskilda uppdrag.

För information om ytterligare satsningar på området kompetensförsörjning och -utveckling se avsnitt *Övrigt*.

Jämställdhetsutmaningar

Förvaltningen ser en generell utmaning i att modernisera de öppna verksamheterna för äldre för att locka gruppen yngre äldre samt grupper av äldre med utländsk bakgrund så att verksamheterna speglar den mångfald som finns i stadsdelsnämndsområdet. I detta ryms också en jämställdhetsutmaning i att erbjuda ett program på aktivitetscentren som även lockar män. Samma tendenser ses även inom anhörigstödet där trenden under en längre tid pekat på att få män nyttjar tjänsten.

Agenda 2030

Förvaltningens arbete inom verksamhetsområdet bidrar till flera av de globala målen i Agenda 2030, främst mål 3 om god hälsa och välbefinnande, mål 5 om jämställdhet samt mål 10 om minskad ojämlikhet.

Prioriteringar

- Förvaltningen ser behov av kompetenshöjande insatser till biståndshandläggare utifrån att antalet personer med komplexa behov ökar.
- Utveckla arbetet att motverka välfärdsbrott inom hemtjänsten.
- Att öka kunskap om och användande av välfärdsteknologi. Både som medel för att öka den enskildes självständighet, livskvalitet, självbestämmande och integritet, och som en förutsättning för att i framtiden kunna möta den åldrande befolkningens behov av äldreomsorg inom ramen för givna resurser.
- Samverka med primärvården och primärvårdsrehabiliteringen kring äldres hälsa och välmående samt med slutenvården för en trygg och säker hemgång efter sjukhusvistelse.

- Utveckla teamarbetet på särskilda boendeformer och samverka med läkarorganisationen för en trygg, säker och personcentrerad vård och omsorg.

Särskild redovisning

Äldrevänlig stad

Stadsdelsnämndsområdets och stadens äldre invånare är den målgrupp som har fått stå i fokus för pandemin och har påverkats av både smittspridning och restriktioner på äldreboenden (*Utvärdering av Stockholms stads hantering av covid-19 pandemin*). Den psykiska ohälsan beräknas ha ökat under pandemin och så även hos målgruppen äldre. Förvaltningen kommer under planperioden utveckla arbetet utifrån de erfarenheter inom äldreomsorgen som framkommer i stadens utvärdering av covid-19. Förvaltningen kommer prioritera äldres delaktighet i det offentliga rummet i samverka med pensionärsrådet och samtidigt skapa förutsättningar för upplevelser och gemenskap genom aktiviteter och återkommande evenemang.

Den senaste trygghetsmätningen (2020) visade att äldre i ålderskategorin 65-79 år upplevde en högre otrygghet i stadsdelsnämndsområdet. Under planperioden kommer förvaltningen särskilt prioritera äldres trygghet i stadsmiljön. Inom detta arbete prioriteras dels situationell trygghet dels anpassningar till säkra gångvägar och vinterväghållning.

Förvaltningen arbetar för att stödja de äldre genom förebyggande insatser där mötesplatser för aktiviteter och social samvaro spelar en viktig roll för att bryta isolering och upplevd ensamhet hos målgruppen. Men även se den äldre som en resurs som ges möjlighet till inflytande och delaktighet i sin vardag. En utveckling är att samverka med civilsamhället och idéburen sektor för att erbjuda utökade insatser i det förebyggande arbetet.

2.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Trender och utvecklingstendenser

Utmaningar

Förvaltningen ser att de förslag till förändring av LSS-lagstiftningen som finns kan innebära utmaningar och eventuellt ökade kostnader om förslagen skulle leda till lagändring. Detta skulle innebära att ansvarsfördelningen mellan staten och kommunen förändras, exempelvis att ansvaret för assistansersättningen och insatsen personlig assistans övergår till staten. Vidare föreslås tre nya insatser som kan komma att ställa andra krav på biståndshandläggning i arbetssätt och kompetens.

Förvaltningen ser fortsatt en växande målgrupp av personer med både autismspektrum- och psykiatridiagnoser med behov av mer flexibla insatser. Förvaltningen ser mot denna bakgrund behov av att utveckla andra och mer anpassade former av stöd och boenden, som i dagsläget är svåra att tillgodose inom nuvarande system. Ersättningsnivåerna för denna målgrupp behöver också ses över. Förvaltningen menar att det i dagsläget är de fysiska behoven som är avgörande för vilken nivå som sätts och att de behov som enskilda har på grund av exempelvis psykiatriska diagnoser inte har lika stor påverkan. Förvaltningens uppfattning är att den problematik och de behov som målgruppen har inte ryms inom ersättningsnivåerna så att dessa täcker kostnaden för den personal som krävs för att kunna möta dessa behov.

I grupp- och servicebostäderna bor i dagsläget flera personer i arbetsför ålder som inte har arbete och inte heller deltar i daglig verksamhet. Det är otydligt vilken aktör som har ansvaret att motivera och stödja den enskilde att närma sig arbetsmarknaden eller att söka rätt insats som kan erbjuda en väg ut i arbete. För att fler personer med funktionsnedsättning ska kunna komma ut i arbete kvävs att staden och förvaltningen som arbetsgivare arbetar aktivt med frågan på stadsövergripande nivåer och att staden aktivt lyfter frågan i samverkan med till exempel näringslivet.

Personer med funktionsnedsättning blir generellt allt äldre så även i stadsdelsnämndsområdet. Förvaltningen ser ett utökat stödbehov som även innefattar mer omvårdnad utifrån det naturliga åldrandet och framförallt kopplat till demenssjukdomar i olika omfattning hos målgruppen.

Åtgärder, satsningar och utvecklingsarbeten

Förvaltningen följer arbetet med införandet av en enhetlig yrkestitulatur för de som arbetar närmast brukarna inom LSS utförrarverksamheter. Omställningen är viktig för att över tid höja kompetensen och göra arbetet inom LSS mer attraktiva. Planen kan komma att innebära omställningar för utförrarverksamheterna då den innehåller validering av personalens kompetens, kompetenshöjande insatser och införandet av helt nya yrkestitlar.

Förvaltningen satsar på och utvecklar intern samordning och samhandläggning i syfte att möta brukarnas individuella behov.

Kompetensförsörjning och -utveckling

I enlighet med Stockholms stads handlingsplan för att förbättra arbetsvillkoren för socialsekreterare och biståndshandläggare kommer förvaltningen under planperioden genomföra satsningar i syfte att stärka biståndsbedömarnas kompetens gällande personer med psykiatriska diagnoser och/eller missbruk.

Inom utförrarverksamheterna ses ett behov av att bredda kompetensen och få in fler med varierad utbildningsbakgrund. Behovet av att stärka medarbetarnas kompetens inom välfärdsteknik och användandet av digitala hjälpmedel är stort och blir allt viktigare i det framtida arbetet med att stärka det individuellt utformade stödet till den enskilde.

För information om ytterligare satsningar på området kompetensförsörjning och -utveckling se avsnitt *Övrigt*.

Jämställdhetsutmaningar

Förvaltningen kommer att fortsätta det systematiska arbetet och genomföra jämställdhetsanalyser med hjälp av Sjuans metod. Sjuan är en metod i sju steg med tillhörande utbildningsmaterial som tagits fram av SKR.

Agenda 2030

Förvaltningens arbete inom verksamhetsområdet bidrar till flera av de globala målen i Agenda 2030, främst mål 1 om ingen fattigdom, mål 3 om god hälsa och välbefinnande, mål 4 om god utbildning för alla, mål 5 om jämställdhet och mål 10 om minskad ojämlikhet.

Prioriteringar

- Utveckla och förändra arbetssätt kopplat till en ökad grad av digitalisering och användandet av digitala hjälpmedel i utförandet av stödinsatser.
- Fortsätta arbetet med att ta fram en strategi för nytänkande och proaktiv rekrytering av omvårdnadspersonal med rätt kompetens inom LSS.
- Genomföra satsningar i syfte att stärka biståndsbedömarnas och omvårdnadspersonalens kompetens gällande personer med psykiatriska diagnoser och/eller missbruk.

2.5 Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

Trender och utvecklingstendenser

Utmaningar

Då befolkningen i stadsdelsnämndområdet växer kommer sannolikt fler invånare vara i behov av socialtjänstens insatser. Förvaltningen ser framöver ett fortsatt behov att arbeta mot en sammanhållen socialtjänst i form av samverkan, samproduktion och samhandläggning, både internt och externt.

Förvaltningen ser att behovet av insatser för att minska risken att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet ökar och även behovet av att tydliggöra vad som är socialtjänstens ansvar och hur samhandling ska ske med andra aktörer, exempelvis polismyndigheten. Förvaltningen ser ett behov av att stärka kompetensen inom området för att ge medarbetarna förutsättningar att möta enskildas behov. Vidare ser förvaltningen utmaningar att rekrytera familjehem samt ett behov av att säkerställa kvalitet i olika placeringsformer (HVB, stödboenden, jour- och familjehem, behandlingsfamiljer). Förvaltningen arbetar för att skapa en egen så kallad *familjebank* med jour- och familjehem samt att stärka arbetet med verksamhetsuppföljningar av externa utförare.

En annan målgrupp som förvaltningen har behov av att samverka med andra aktörer kring är personer med samsjuklighet och komplexa behov, som behöver insatser av flera olika aktörer. Förvaltningen arbetar med att förtydliga ansvar mellan region och kommun genom lokala samverkansöverenskommelser.

Förvaltningen ser att det finns en risk att psykisk ohälsa kommer att öka till följd av effekterna av pandemin och att detta i synnerhet kommer att drabba målgruppen inom socialpsykiatri. En annan utmaning inom stadsdelsnämndsområdet och även för staden generellt är att tillgodose behovet av boendeplatser för den yngre målgruppen inom socialpsykiatri. Förvaltningen får ökade kostnader för placeringar i andra boendeformer i väntan på boendeplats.

Stadsdelsnämndsområdet har ett högt antal personer i hemlöshet. Enligt stadens senaste hemlöshetskartläggning har antalet inrapporterade personer i hemlöshet ökat i stadsdelsnämndsområdet jämfört med föregående räkning 2018. Förvaltningen ser utmaningar för personer i behov av socialtjänstens insatser att på egen hand tillgodose sig behovet av stadigvarande bostad.

Förvaltningen ser behov av stadsövergripande boendelösningar för personer utsatta för våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck som samtidigt är en särskilt sårbar grupp, där

fysiska anpassningar och särskild kompetens inom området för funktionsnedsättning bland personal är nödvändigt.

Antalet nyanlända som bosätter sig i stadsdelsnämndsområdet minskar, medan antalet nyanlända med utgående kontrakt hos SHIS och som måste flytta ut 2023 förväntas öka. Det innebär att arbetet med bostadsvägledning behöver intensifieras och samverkan mellan SHIS och framförallt jobbtorg behöver fortsätta. Möjligheten till stadigvarande bostad är i hög utsträckning kopplat till egen försörjning. Nyanlända och utrikesfödda kvinnor med låg utbildningsnivå har särskilt höga trösklar till egenförsörjning och möjlighet till stadigvarande bostad.

Möjligheter

Det nu väl etablerade samarbetet mellan förvaltningen, SHIS och Jobbtorg ger goda förutsättningar för att arbeta med bostadsvägledning för hushållen med utgående kontrakt hos SHIS.

Ett förslag till en ny socialtjänstlag *Hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag (SOU 2020:47)* som ska ersätta den nuvarande lagen har varit på remiss under 2020. Utredningen föreslår bland annat att flera insatser ska erbjudas utan individuell behovsprövning. Förvaltningen följer processen och ser att det vid en lagändring kan innebära att socialtjänsten kan behöva se över organisering och arbetsätt.

Förvaltningen ser möjligheter och resurseffektivisering i att öka samproduktion av olika insatser med andra stadsdelsförvaltningar inom öppenvård för alla socialtjänstens målgrupper. Vidare ser förvaltningen möjligheter i att centralisera samordning och utbildning av stadens sociala system.

Förvaltningen har utökat samarbetet med skolor inom stadsdelsnämndsområdet, både kommunala och privata, och kan därmed arbeta förebyggande och individanpassat med tidiga insatser för att nå barn och ungdomar i riskzon.

Regeringen har tillsatt Samsjuklighetsutredningen i syfte att se över hur samordning av insatser för personer med samsjuklighet ska förbättras. Utredningen kan innebära att ansvarsfördelningen mellan regionen och kommunen förändras, vilket innebär att verksamheten för missbruk inom socialtjänsten kan behöva se över sin organisering.

Åtgärder, satsningar och utvecklingsarbeten

Förvaltningen arbetar för att barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden ska få ett stadigvarande boende genom förvaltningens bo-team och inom ramen för den vägledning som ges till nyanlända familjer. Det vråkningsförebyggande arbetet fortlöper i samverkan med andra aktörer.

Förvaltningen kommer fortsatt prioritera samhälls- och bostadsvägledning särskilt riktad till nyanlända genom uppsökande arbete och via förvaltningens medborgarkontor för att påskynda etableringen på arbets- och bostadsmarknaden. Samarbetet med etableringscentrum kommer fortsätta för att nyanlända ska lotsas till arbete och utbildning.

För att förebygga skuldsättning och skapa förutsättningar för egenförsörjning, kommer förvaltningen under planperioden prioritera uppsökande och förebyggande arbete inom skuldrådgivning och konsumentrådgivning.

Allt fler kontakter i samhället och med myndigheter börjat ske digitalt vilket leder till att personer med liten datorvana eller personer som saknar tillgång till dator har svårt att ta del av dessa tjänster vilket ofta är fallet för målgruppen inom socialpsykiatrin. Personerna hamnar i ett "digitalt utanförskap" och har svårt att på egen hand söka arbete samt att ta del av olika ersättningar från myndigheter med mera. Det skapar också en osjälvständighet där målgruppen blir beroende av personalen i verksamheten för att kunna sköta sina personliga ärenden såsom försörjning och privatekonomi. Förvaltningen ser att detta är en rättighetsfråga där dialogen också bör föras tillsammans med andra myndigheter, på nationell nivå, för att kunna påverka.

En annan utveckling som förvaltningen sett är att fler enskilda personer inom socialpsykiatrin med insatsen boendestöd kan bli mer självständiga när insatser ges via tekniska och digitala lösningar. Förvaltningen ser att detta är ett område som kan utvecklas ännu mer. Men det kräver också utbildning för både personal och brukare, tekniska säkra plattformar och välfärdstekniska enheter som både brukare och personal kan hantera säkert. Vissa förutsättningar för användande av all teknik är inte heller tillräckligt anpassade. Det handlar exempelvis om all den säkerhet som finns uppbyggd inom staden, och stadens plattformar, som utgör en säkerhet vid exempelvis hantering av personuppgifter, men blir ett hinder i arbetet med medborgaren som behöver tekniskt stöd av stadens aktörer.

Kompetensförsörjning och -utveckling

Flera pågående statliga utredningar har föreslagit förändringar i lagstiftning som gör att förvaltningen ser ett behov av kompetensutveckling om dessa förändringar träder i kraft. Till exempel kan den föreslagna ändringen att gå från en specialiserad socialtjänst vara en utmaning, eftersom avdelningen då behöver gränsöverskridande och breddad kompetens. Vidare ser förvaltningen ett behov av att utveckla kompetens inom området för kriminalitet hos medarbetare.

För information om ytterligare satsningar på området kompetensförsörjning och -utveckling se avsnitt *Övrigt*.

Jämställdhetsutmaningar

Förvaltningen fortsätter arbetet med att analysera könsskillnader mellan flickor och pojkar samt kvinnor och män i syfte att utjämna dessa. I förslaget till ny socialtjänstlag föreslås ett tillägg om att främja jämlika och jämställda levnadsvillkor. Kvinnor är överrepresenterade i flera av förvaltningens utsatta målgrupper.

Agenda 2030

Förvaltningens arbete inom verksamhetsområdet bidrar till flera av de globala målen i Agenda 2030, främst mål 1 om ingen fattigdom, mål 3 om god hälsa och välbefinnande, mål 4 om god utbildning för alla, mål 5 om jämställdhet, mål 10 om minskad ojämlikhet samt mål 16 om fredliga och inkluderande samhällen.

Prioriteringar

- Utveckla det uppsökande arbetet riktat till nyanlända samt barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden.
- Konsumentvägledning och skuldrådgivning utvecklar uppsökande arbetssätt för att förebygga skuldsättning.
- Förebyggande och tidiga insatser för att motverka att barn och unga dras in i eller på andra sätt drabbas av kriminalitet.
- Samarbeten med skolor inom stadsdelsnämndsområdet för att verka för en stabil och fungerande skolgång för barn som riskerar att inte nå kunskapsmålen samt för de barn vars levnadsförhållanden innebär kända riskfaktorer.
- Utredda möjlighet till samordnade öppenvårdsinsatser mellan stadsdelsförvaltningarna.
- Säkerställa samverkan med relevanta aktörer kopplat till personer i kriminalitet.

2.6 Stadsmiljöverksamhet

Trender och utvecklingstendenser

Utmaningar

Arbetet med att skapa en trygg stadsmiljö kommer, i samverkan med andra, fortsatt prioriteras under planperioden då det finns utmaningar med att nå upp till uppsatta mål inom trygghetsområdet. Särskilt fokus läggs på grupperna kvinnor, äldre och personer med funktionsnedsättning, vilka i medborgarundersökningen och trygghetsmätningen uppger högre upplevelse av otrygghet i den offentliga miljön, än andra grupper.

Pandemin har ökat efterfrågan på tillgängliga rekreativa miljöer utomhus. Behovet såväl som användningen av motionsspår, utegym och idrottsytor har ökat vilket också innebär ökat slitage som medför behov av ökat underhåll, renhållning och annan drift som innebär ökade kostnader.

Utbudet av idrottsanläggningar ses som god i stadsdelsnämndsområdet (*Stockholm stads strategi för idrottsanläggningar*). Däremot deltar barn och unga i stadsdelsnämndsområdet i lägre grad än jämnåriga i staden som helhet i organiserade idrottsaktiviteter (*Stockholm stads skolenkät*). Samverkan mellan strukturerad barn- och ungdomsverksamhet och organiserat föreningsliv samt att gestaltning (utformning) av den offentliga miljön utgår från behovsanalyser och kartläggningar är centralt för att kunna slussa till och därmed öka deltagandet i organiserad verksamhet såväl som att sänka trösklarna till spontanidrott.

I enlighet med *Kulturstrategiska programmet* kommer förvaltningen identifiera och kommunicera lokala behov, förutsättningar och möjliga platser för kultur- och föreningsliv tidigt i stadsplaneringen i syfte att skapa trygga och attraktiva stadsdelar.

Möjligheter

Inom stadsdelsnämndsområdet finns tillgång till olika typer av idrottsanläggningar, men även naturområden såväl som närhet till vatten. Förvaltningen kommer under planperioden fortsätta arbetet med att utveckla och rusta upp lekplatser, spontanidrottsplatser, parker och naturområden i dialog med relevanta verksamheter såväl som direkt med medborgarna och med fokus på attraktiva miljöer, trygghet, tillgänglighet, biologisk mångfald samt att lindra konsekvenser av klimatförändringar.

Åtgärder, satsningar och utvecklingsarbeten

Inom arbetet med att skapa en trygg stadsmiljö kommer förvaltningen särskilt fokusera på stadsdelsnämndsområdets centrummiljöer och knutpunkter i enlighet med *Trygghetsprogrammet*. Aktuella lägesbilder tas fram och utgör grund för att arbeta praktiskt för ökad rörelse, trygghet och trivsel vid prioriterade platser. Förvaltningen kommer under planperioden utifrån stadens platssamverkansmodell att fortsätta utveckla arbetet utifrån stadsdelsnämndsområdets förutsättningar och lokala behov. I trygghetsarbetet behöver samverkan ske med andra aktörer så som stadens förvaltningar och bolag samt privata fastighetsägare och polis. Inom platssamverkan kommer fokus framförallt vara på att skapa trygga centrum genom fortsatta trygghetsvandringar, centrumbesiktningar, platsaktivering. Vidare är planprocesser gällande centrumens utveckling särskilt prioriterade för att ta tillvara stadsutvecklingens potential att främja trygga, attraktiva centrum.

Förvaltningen arbetar med att fram förslag på åtgärder för hantering av skyfall och värmebölja i enlighet med klimathandlingsplanen. Förvaltningen fortsätter arbetet med att genomföra åtgärder för att främja biologisk mångfald i enlighet med den framtagna stadsdelsvisa åtgärdsplanen för biologisk mångfald. Arbetet med att förstärka betydelsefulla kärnområden inom naturreservatet och på parkmark sker i nära samarbete med miljöförvaltningen.

Förvaltningen kommer under planperioden bevaka frågan om att skapa cykelhuvudstråk som drivs av trafikkontoret i enlighet med stadens cykelplan, för minskad trängsel av olika fordon på gångvägar.

Kompetensförsörjning och -utveckling

På sikt förväntas demografin förändras inom stadsdelsnämndsområdet vilket förvaltningen bedömer kunna medföra andra behov som styr vad invånare vill ha. Det ställer krav på att analysera vad dessa förändringar innebär för verksamhetsområdet framöver. Miljö- och klimatfrågor är prioriterade inom staden och till följd av det ser förvaltningen att verksamhetsområdet framöver behöver förstärkas med kompetens på miljö- och klimatområdet samt inom parkdriften.

För information om ytterligare satsningar på området kompetensförsörjning och -utveckling se avsnitt *Övrigt*.

Jämställdhetsutmaningar

Förvaltningen har en generell utmaning i att förstå användningsmönster och behov samt hur stadsmiljöns utformning påverkar kvinnors och flickors tillgång till dessa miljöer. Andra stadsdelsförvaltningar står inför liknande utmaningar vilket tyder på att central samordning och stöd kan behövas kring en mer inkluderande stadsmiljöutveckling.

Agenda 2030

Förvaltningens arbete inom verksamhetsområdet bidrar till flera av de globala målen i Agenda 2030, främst mål 3 om god hälsa och välbefinnande, mål 5 om jämställdhet, mål 10 om minskad ojämlikhet, mål 11 hållbara städer och samhällen, mål 13 om att bekämpa klimatförändringarna samt mål 16 om fredliga och inkluderande samhällen.

Prioriteringar

- Samordnade åtgärder och aktiviteter för renare, trivsammare och tryggare stadsmiljöer i samordning med trafikkontoret och fastighetsägare.
- Fortsatt utveckling av det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet.
- Investeringar och reinvesteringar sker med fokus på att skapa trygga och attraktiva miljöer med plats för kultur och idrott.
- Fortsatt arbete enligt stadens miljöprogram med fokus på energieffektivisering, recirkulation, inköp och upphandlingar.
- Ökade behov av åtgärder och förstärkning av betydelsefulla kärnområden inom naturreservatet och i parkmark med anledning av högre besöksstryck under pandemin. Särskilt fokus på ek- och tallmiljöer samt livsmiljöer för groddjur.

2.7 Ekonomiskt bistånd

Trender och utvecklingstendenser

I stadsdelsnämndsområdet finns ett högre antal hushåll som uppbär ekonomiskt bistånd jämfört med stadens snitt. Närmare en tredjedel av biståndshushållen i stadsdelsnämndsområdet är hushåll med barn. Antalet hushåll som uppbär ekonomiskt bistånd i stadsdelsnämndsområdet har fortsatt minska under 2021 och under året minskade kostnaderna för ekonomiskt bistånd med 1,2 miljoner kronor. Kostnadsminskningen dämpades dock bland annat av att den genomsnittliga biståndstiden ökade.

Utmaningar

Pandemin har framförallt drabbat tjänstesektorn (handel, hotell- och restaurang) vilket har påverkat arbetsmarknaden med ökad arbetslöshet. Fortsatta svårigheter för arbetslösa att ta sig in på arbetsmarknaden kan leda till minskningen av personer som har ekonomiskt bistånd avmattas.

Personer som är i behov av ekonomiskt bistånd behöver ofta stöd från flera olika aktörer samtidigt. Förvaltningens viktigaste samverkanspartners är Jobbtorg och Arbetsförmedlingen. Arbetsförmedlingens reformering och arbetssätt har gjort det särskilt svårt för målgruppen som saknar utbildning och språk eftersom en stor del av kontakten sker digitalt.

Möjligheter

Stadens arbete för att utveckla digitaliseringen av ansökningar om ekonomiskt bistånd möjliggör effektivisering och frigörande av resurser.

Åtgärder, satsningar och utvecklingsarbeten

Förvaltningen kommer under planperioden fortsätta arbetet med strukturerade samverkansformer såsom FINSAM och Rehabiliteringsbanan.

Kompetensförsörjning och -utveckling

Förvaltningen kommer genomföra kompetenshöjande insatser inom samsjuklighet (personer med ekonomiskt bistånd och psykisk ohälsa och/eller missbruk). Förvaltningen kommer fortsätta erbjuda stödjande insatser till verksamheterna för att barnrättsperspektivet säkerställs och barnkonventionen efterföljs.

För information om ytterligare satsningar på området kompetensförsörjning och -utveckling

se avsnitt *Övrigt*.

Jämställdhetsutmaningar

Förvaltningen kommer att fortsätta det systematiska arbetet och genomföra jämställdhetsanalyser med hjälp av Sjuans metod. Sjuan är en metod i sju steg med tillhörande utbildningsmaterial som tagits fram av SKR.

Agenda 2030

Förvaltningens arbete inom verksamhetsområdet bidrar till flera av de globala målen i Agenda 2030, främst mål 1 om ingen fattigdom, mål 2 om ingen hunger, mål 5 om jämställdhet och mål 10 om minskad ojämlikhet.

Prioriteringar

- Kvinnor och män som är sjukskrivna, långtidsarbetslösa och de som på grund av sociala/medicinska skäl inte arbetar kommer att prioriteras särskilt.
- Förvaltningen kommer att fortsätta arbetet med strukturerade samverkansformer såsom FINSAM och Rehabiliteringsbanan.

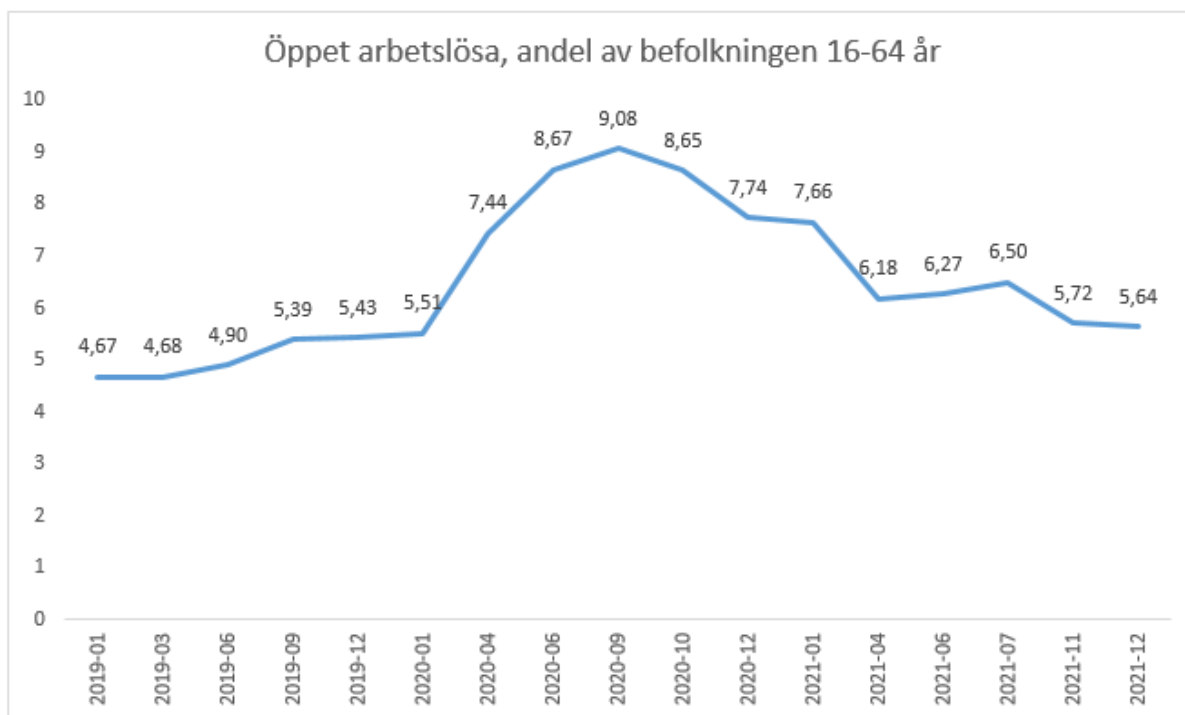
2.8 Arbetsmarknadsåtgärder

Trender och utvecklingstendenser

Utmaningar

Tabellen nedan visar hur stor andel av befolkningen som varit öppet arbetslösa under åren 2019 till 2021. Under covid-19-pandemin ökade andelen öppet arbetslösa kraftigt.

Förvaltningen ser en positiv trend men den öppna arbetslösheten ligger något högre än i början av 2019. Jämfört med andra stadsdelsnämndsområden ligger arbetslösheten på en relativt hög nivå.

Källa: Statistik om Stockholm

I månadsrapport från december 2021 avseende arbetssökande framkommer att mellan december 2020 och december 2021 har andelen långtidsarbetslösa av öppet arbetslösa i åldern 16 – 64 år ökat med 13 procentenheter. Covid-19-pandemins effekter i form av minskad sysselsättning och arbetslöshet kan innebära att det blir svårare för de som var arbetslösa redan innan pandemin att ta sig in arbetsmarknaden och blir självförsörjande. Utbildningsnivån bland invånarna inom stadsdelsnämndsområdet är lägre än snittet inom Stockholms stad.

En utmaning är att nå nyanlända kvinnor som tenderar att få en längre integrationsprocess än män. Förvaltningen arbetar med uppsökande arbete på flera olika sätt, bland annat genom medborgarvärdar och stadsdelsmammor. Förvaltningen ser behovet av en verksamhet som möter målgruppen i 18-20 årsåldern och främjar ett vuxenblivande även för de unga vuxna som står längre ifrån studier och arbete.

Åtgärder, satsningar och utvecklingsarbeten

Förvaltningen ser behov av att tillsammans med Jobbtorg och Arbetsförmedlingen utveckla arbetet med att få ensamstående kvinnor med låg utbildning och bristande språkkunskap till egen försörjning.

Förvaltningen fortsätter att utveckla samordning internt och samverkan externt i syfte att framförallt påskynda nyanländas, personer med funktionsnedsättnings, unga vuxnas och kvinnors etablering på arbetsmarknaden.

Förvaltningen har fått i uppdrag att utveckla verksamhet för unga mellan 18 och 20 år, i samverkan med arbetsmarknadsförvaltningen och civilsamhällesaktörer med särskilt fokus på

studieframgång och sänkta trösklar till arbetsmarknaden. Målgruppen och dess behov behöver kartläggas och omsättas i förslag på läge för verksamhet, identitet och aktivitetsutbud för en försöksverksamhet som planeras i samverkan med fastighetsägare, Jobbtorg unga och näringsliv.

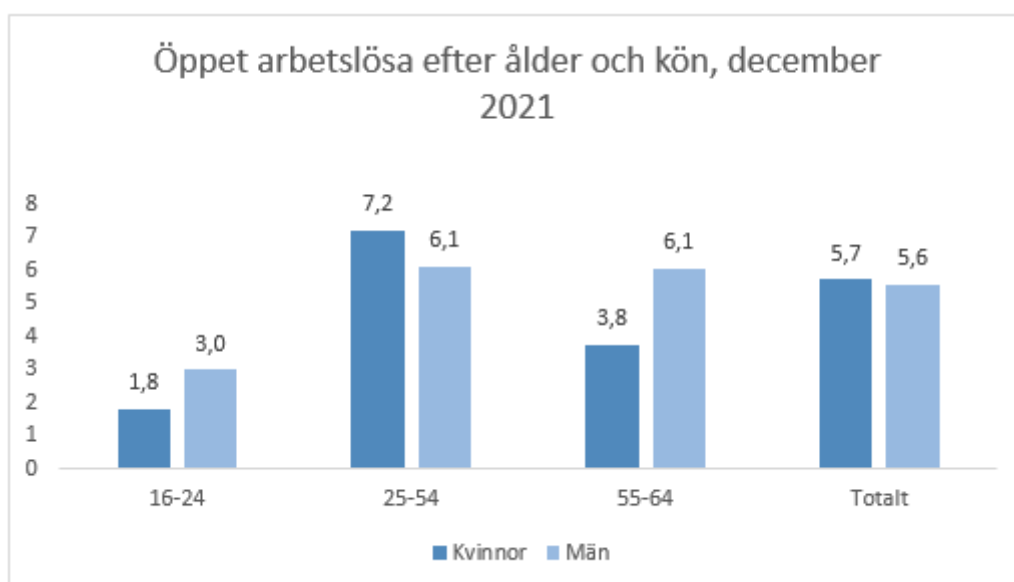
Finansiellt samordningsförbund inom rehabiliteringsområdet (FINSAM) är en samverkansform mellan staden, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och Region Stockholm som syftar till att stötta den enskilde till att på sikt bli självförsörjande. En annan samverkansform är Rehabiliteringsbanan som sker i samverkan med Jobbtorg, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen samt Region Stockholm. Samordnad individuell plan (SIP-plan) är ytterligare ett verktyg som används i samverkan mellan förvaltningen och regionens verksamheter i syfte att den enskilde ska få samordnade insatser. Förvaltningen behöver i högre utsträckning arbeta med motiverade insatser för att de arbetslösa som saknar gymnasieutbildning ska välja att utbilda sig inom det reguljära utbildningsväsendet.

För att den enskilde ska komma in på arbetsmarknaden eller börja studera utvecklas förvaltningens motiverande och stödjande arbete med insatsen Case Management.

Förvaltningen kommer utveckla processen för att tillhandahålla och erbjuda meningsfulla feriejobb för ungdomar i åldrarna 16-18 år. Jobben erbjuds under sommar-, höst- och vinterloven. Nyanlända, unga med funktionsnedsättning samt ungdomar med en social problematik prioriteras särskilt. Förvaltningens arbete med Stockholmsjobb och feriejobb ger viktiga meriter, kontakter och motivation för ungdomar och vuxna. Samtidigt väcker det intresse för staden som arbetsgivare och bidrar till stadens framtida kompetensförsörjning.

Jämställdhetsutmaningar

Andelen öppet arbetslösa bland både män och kvinnor ökade under pandemin, men ökningen har varit något större för män. En orsak kan vara att män i högre utsträckning än kvinnor förvärvsarbetar i privat sektor, som generellt sett är mer konjunkturkänslig.

Källa: Statistik om Stockholm; Andel av befolkningen 16–64 år fördelad efter kön, december 2021.

Agenda 2030

Förvaltningens arbete inom verksamhetsområdet bidrar till flera av de globala målen i Agenda 2030, främst mål 1 om ingen fattigdom, mål 2 om ingen hunger, mål 5 om jämställdhet, mål 8 om anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt samt mål 10 om minskad ojämlikhet.

Prioriteringar

- Utveckling av verksamhet för målgruppen 18-20 år.
- Att erbjuda meningsfulla och utvecklande feriejobb.

2.9 Övrigt

Kategoristyrning

Förvaltningen efterfrågar tydligare styrning från stadsledningskontoret avseende bemanning av stadens arbete med kategoristyrning inom upphandlingsområdet. Arbetet med kategoristyrning har stora synergieffekter och stor utvecklings- samt effektiviseringspotential. Arbetet är beroende av resurser från olika stadsdelsförvaltningar. Förvaltningen föreslår att ansvaret fördelas till utpekade nämnder att bidra med resurser till kategoristyrningens arbete. Förvaltningar och bolag kan bidra med lika mycket resurser till olika kategorier och därmed säkerställa framfart i arbetet.

Informationshantering

Förvaltningen kan se att ömsesidiga behov/krav på informationsförsörjning/-hantering rörande strategier, ansvar, processer, dokumentation hanteras idag i stuprör (verksamhet/informationssäkerhet/GDPR/Arkiv mm). Synergier tillvaratas inte. Information hanteras inte heller som en kritisk tillgång/resurs. Arkiv i stadens digitala utveckling hanteras på ett sätt som inte är gynnsamt för verksamheternas arbete framåt. Brist på samverkan och gemensamma sätt att handlägga (dokumentera) och hantera information till exempel sociala system, eDok, skolplattformen bidrar till ineffektiva arbetssätt och sämre datakvalitet (som ger sämre förutsättningar för digitalisering).

Det vore önskvärt att inrätta en uppdragsverksamhet centralt i staden som formar en ”röd tråd” där effektivitet, transparens, digitalisering och innovationer står i direkt beroende till att information är rätt samt lätt att hitta, använda och förädla. Detta skulle bidra till att effektivisera datakvaliteten och arbetssätten.

Sociala system

Förvaltningen ser möjligheter i utveckling av det befintliga sociala systemet och att det kan leda till att dokumentationen blir mer tillgänglig för brukare och klienter, att verksamhetssystemen blir mer användarvänliga samt att möjligheterna att få ut underlag för uppföljningar förbättras. Vidare ser förvaltningen möjligheter i att centralisera samordning och utbildning av stadens sociala system.

Personal

I Skärholmens stadsdelsförvaltning arbetar cirka 1 100 tillsvidareanställda medarbetare där

83 % är kvinnor. De vanligaste befattningarna är barnskötare, undersköterskor, vårdare, förskollärare och socialsekreterare.

Kompetensförsörjning

Kompetensförsörjning handlar om att rekrytera rätt medarbetare, utveckla och behålla dem. Förvaltningen arbetar systematiskt med kompetensförsörjning i enlighet med kompetensförsörjningsplanen och stadens kompetensförsörjningsprocess. Att arbeta systematiskt med att rekrytera, introducera, utveckla och behålla medarbetare ses som en nyckelfaktor för att hantera förändringar i omvärlden som påverkar förvaltningens verksamheter. Förvaltningen har, precis som övriga stadsdelsförvaltningar och kommuner, en något skev åldersfördelning där den största åldersgruppen finns i åldersspannet 50-59 år vilket utgör drygt 25 % av förvaltningens tillsvidareanställda. Ytterligare 15 % finns i åldersspannet 60-65 år. Förvaltningen behöver således redan nu förbereda för kommande pensionsavgångar. Förvaltningen ser även ett fortsatt stort rekryteringsbehov inom flera stora yrkesgrupper i synnerhet förskollärare men även enhetschefer, socialsekreterare och biståndshandläggare. Det råder stor konkurrens att hitta rätt kompetens inom bristyrken då dels efterfrågan inte matchar utbudet och dels då rörligheten i dessa grupper är högre än genomsnittet. Utmaningen är därför att arbeta i flera led samtidigt genom att tillämpa en kompetensbaserad rekryteringsmodell där rätt kompetens hamnar på rätt plats med en effektiv introduktion och en individuell utvecklingsplan som säkerställer att alla medarbetare ges en hälsosam och trygg arbetsmiljö med goda utvecklingsmöjligheter. Samarbete med lärosäten och andra utbildningsinstitutioner intensifieras och den interna kompetensförsörjningen stärks genom samlad kunskap i Skärholmsakademin.

Kompetensutveckling för chefer

Förvaltningens ledarskap präglas av hög kompetens, stort engagemang och en relativt låg rörlighet. Omvärldsbevakningen pekar på att den kommunala sektorn generellt har svårt att rekrytera chefer och i synnerhet chefer med erfarenhet av såväl ledarskap som erfarenhet av kommunal verksamhet. Förvaltningen fokuserar under planperioden särskilt på implementeringen av stadens nya chefs- och ledarprofil, att höja kompetensen inom arbetsrätt, rekrytering, hot- och våld/otillåten påverkan samt stärka chefernas kompetens i arbetsmiljö- och hälsofrågor. Det operativa ledarskapet har ökat fokus på internkontroll, ekonomistyrning, det systematiska arbetsmiljöarbetet och processutveckling.

Arbetsmiljö och Hälsa

Förvaltningens arbetsmiljö- och hälsostrategi är att arbeta systematiskt och långsiktigt med arbetsmiljö- och hälsofrågor. Målet är att förbättra arbetstrivseln och att minska sjukfrånvaron och särskilt den arbetsrelaterade sjukfrånvaron. Effekterna av den pågående pandemin har påverkat arbetet med sjukfrånvaron och har lett till en markant ökning av sjukfrånvaron. Under planperioden kommer särskilt fokus vara att minska sjukfrånvaron och minst nå samma nivå som före pandemins utbrott. Det är framförallt den arbetsrelaterade sjukfrånvaron som ska minska samt långtidssjukfrånvaro på grund av psykisk ohälsa. Förvaltningen kommer därför öka takten med att arbeta systematiskt och långsiktigt med arbetsmiljö- och hälsofrågor. Den psykiska ohälsan ökar i samhället i stort och det finns en uppenbar risk att effekterna av pandemin spär på ökningen vilket förvaltningen behöver vara vaksam på. Enligt Nyckeltalsinstitutets årsrapport finns en stark samvariation mellan storlek på arbetsgrupper

och långtidssjukfrånvaro. Stora personalgrupper, inom framför allt äldreomsorg och förskola, utgör en negativ påverkan på arbetsmiljön och minskar chefers möjlighet att förebygga ohälsa på arbetsplatsen. Långtidssjukfrånvaro driver kostnader och påverkar effektiviteten och kvaliteten i verksamheten och därmed även servicen till invånarna.

Medarbetarnas kompetens

I efterdyningarna av pandemin kommer förvaltningen behöva öka sitt fokus på medarbetarskapet och vilka nya förutsättningar medarbetarskapet behöver ha för att utvecklas utifrån verksamhetens behov. Ett ökat fokus på arbetsmiljö, arbetssätt och kompetensförsörjning kommer att vara nödvändig för att effektivisera, anpassa och utveckla verksamheterna till gagn för stadsdelsnämndsområdets invånare.

3 Sammanfattande ekonomisk analys

3.1 Drift

Ekonomisk prognos

Kommunstyrelsens snittram för den kommande flerårsperioden är 1 314,4 mnkr per år. Stadsdelsnämndsområdets befolkning beräknas öka med 7,2 % under perioden. Under förutsättning av oförändrade socioekonomiska parametrar och utan hänsyn tagen till inflation kan förvaltningens ekonomiska behov öka med 93,2 mnkr fram till 2025.

Prognoserna är osäkra då covid-19 pandemins utveckling är avgörande. Pandemins utveckling påverkar den ekonomiska prognosen för samtliga enheter, framförallt vad avser kostnader för vikarier och sjuklön.

Förskola

Vid genomförandet av de planerade kompetenssatsningarna inom verksamhetsområdet blir det nödvändigt att ersätta den frånvarande personalen med vikarier, det innebär att extra lönekostnader kommer att uppstå. Förvaltningen har sökt medel för vikarieersättning men det finns en osäkerhet kring hur stor del av medlen som blir beviljade.

Det finns ett behov av upprustning av äldre förskolor, vilket leder till renoveringskostnader.

Kostnader kommer att uppstå i samband med återställning av uppsagda förskolelokaler samt ökade hyreskostnader vid byggnation av nya förskolor. Under uppbyggnadsperioden kommer verksamheten att ha ökade kostnader i samband med inhyrning av paviljonger, även material- och inventariestikostnader kan tillkomma för dessa tillfälliga lokaler.

Verksamheten kommer fortsättningsvis att ha höga kostnader avseende Skolplattformen.

Löneutvecklingen för barnskötare och förskollärare har under flera år varit högre än ökningen av barnpengen. Förvaltningen ser därför en utmaning i att få grundschablonen att täcka löneutveckling och övriga kostnadsökningar inom verksamhetsområdet de kommande åren.

Äldreomsorg

Utifrån den prognostiserade befolkningsökningen, framförallt bland yngre äldre, bedömer förvaltningen att behovet av hemtjänstinsatser kan komma att öka under planperioden. Redan idag finns utmaningar för hemtjänstutförarna i egen regi i staden att ha en budget i balans.

Förvaltningen bedömer att det fortsatt kommer innebära utmaningar för att få ihop ekonomin under planperioden. Förvaltningen menar att hemtjänstersättningen behöver ses över för att möta framtida behov.

Förvaltningen bedömer att det finns risk för ökade kostnader för utskrivningsklara brukare utifrån den överenskommelse som träffats mellan Storsthlm och Region Stockholm utifrån *Lagen om samverkan via utskrivning från slutet hälso- och sjukvård (LUS)*.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Andelen personer med omfattande omvårdnadsbehov som inte bedöms tillhöra personkretsen för *Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)* ökar, vilket innebär att förvaltningens kostnader för framförallt hemtjänst ökar. Finansieringen sker via resursfördelningens fasta anslag som är avsett att täcka alla insatser som beviljas enligt *socialtjänstlagen (SoL)*. Förvaltningen bedömer att denna ökning kommer att fortsätta även kommande planperiod. Förvaltningen anser att de fördelningsnycklar som gäller det fasta anslaget skulle kunna utvecklas för att för att på ett bättre sätt fånga målgruppen och de förhållanden som råder.

En faktor som påverkar stadsdelsnämndens budget är det nya ersättningssystemet med en takkonstruktion för särskilda redovisningar för externa placeringar utanför LOV.

Ytterligare en faktor som påverkar stadsdelsnämndens budget är de mätdatum för grupp- och servicebostäder som genererar intäkter. Personer som flyttar in efter 31 augusti ger inga intäkter innevarande år. Dagens teknik borde kunna stödja mätningar som omfattar hela året.

Individ- och familjeomsorg

Förvaltningen bedömer att individ- och familjeomsorgen står inför flera stora ekonomiska utmaningar de närmaste åren med tyngdpunkt på kostnader för boenden och jour- och familjehem. Förvaltningen arbetar mot att placeringar för barn- och unga i större utsträckning sker i behandlingsfamiljer jämfört med placeringar på SiS och HVB. Det är svårt att prognostisera antalet placeringar då exempelvis särskilda händelser kan medföra en ökning i antal placeringar och därmed ökade kostnader.

Inför uppstarten av fyra relationsvårdscentrum har en särskild tilldelning av medel skett genom socialförvaltningen. I och med att etableringen nu genomförts anser förvaltningen att det vore bättre att ersättningen fanns inom ramen för stadens resursfördelningssystem.

Generalschablonen är en ersättning som förvaltningen får från Migrationsverket för nyanlända. Innan år 2021 har det varit tillåtet att periodisera denna ersättning överbokslutsåren för att kunna matcha intäkter och kostnader över tid. På grund av ny redovisningslagstiftning (*RKR R2*) som började gälla från 2020 är periodisering av generalschablonen inte tillåtet från 2021. Förvaltningen ser en ekonomisk risk med denna ändring. Bedömningen görs att det kommer att leda till att förvaltningen kommer att ha kostnader i framtiden för målgruppen men inte ha täckning för täckning för dessa.

Ekonomiskt bistånd

Antalet hushåll som uppbär ekonomiskt bistånd i stadsdelsnämndsområdet har fortsatt minskat under 2021. Kostnadsminskningen dämpades dock bland annat av att den genomsnittliga biståndstiden ökade. Förvaltningen ser att denna trend verkar hålla i sig.

Pandemins effekter befaras innebära fortsatta konsekvenser på arbetsmarknaden under planperioden, vilket kan leda till osäkerhet för kostnadernas fortsatta utveckling.

Stadens arbete för att utveckla digitaliseringen av ansökningar om ekonomiskt bistånd väntas under planperioden bidra till effektivisering och frigörande av resurser.

Barn, kultur och fritid

Förvaltningen ser inom verksamhetsområdet barn, kultur och fritid behov av en långsiktig resurssättning för att följa den strategi för att minska risken att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet som är beslutad. De resurser som finns avsatta för några av de verksamheter som är centrala i arbetet, så som familjecentralsliknande arbete (STIS), skolsocialt arbete och introduktionsförskola fördelas till stor del i form av projektmedel vilket gör det svårare för långsiktighet i planeringen. Förvaltningens samverkan med polisen inom ramen för den lokala samverkansöverenskommelsen utvecklas vad gäller struktur och arbetssätt för gemensamma insatser kring barn och unga i riskzon för kriminalitet. Denna kvalitetshöjning för att bättre möta lokala behov och åtaganden innebär ökade resursbehov, hos så väl främjande och förebyggande verksamheter som hos myndighetsutövning barn och unga.

För ett mer ändamålsenligt och resurseffektivt nyttjande av lokaler krävs en genomlysning av befintliga lokalers ändamålsenlighet samt en utredning av möjliga förändringar utifrån såväl de egna verksamheternas som de centrala samverkansparternas behov. Flera parkleksbyggnader står också inför behov av mer eller mindre omfattande renovering/ombyggnation. Förvaltningen bedömer att den modell som gäller för förhyrning av parklekslokaler mellan fastighetskontoret och stadsdelsförvaltningarna bör ses över och anpassas efter det gemensamma uppdraget om parklekslokaler- och verksamhet. Genom att i större utsträckning se på uppdraget gemensamt bör en långsiktig lösning för såväl lokaler som verksamhet vara möjlig att få till stånd.

3.2 Investeringar

Medel för klimatinvesteringar

Nämnden sökte budgetjustering om 2,9 mnkr från medel för klimatinvesteringar. Under kommande planperiod avser förvaltningen att fokusera på utbyte av befintlig utrustning inom klimatinvesteringarna. Gällande energieffektiviseringar handlar det om byte till värmepumpsbaserande torkskåp som bidrar till minskad energikonsumtion. Avseende hållbara transporter planerar förvaltningen inköp av en eldriven flakbil för parkdriftsarbetet inom stadsmiljöverksamheten.

En redovisning av alla planerade klimatinvesteringsprojekt och det sammanlagda planerade behovet av klimatinvesteringsmedel för år 2022 och 2023 finns i bilaga 2.

Investeringar i stadsmiljö

De planerade park- och reinvesteringarna för Skärholmens stadsdelsnämndsområde sammanfattas och beskrivs i Plan för park- och reinvesteringar 2022-2024. Planen utgörs av de av trafikkontoret och stadsledningskontorets beslutade park- och reinvesteringarna för perioden 2022-2024.

Parkinvesteringar

Nämnden tilldelas för planperioden 10,8 mnkr för större investeringar. Nämnden har dessutom begärt ombudgetering på totalt 3,6 mnkr för investeringar i Sättradalsparken och färdigställande av bastu vid Sättrastrandsbadet inom ramen för Stockholm vid vatten. Nämnden erhåller även budgetmedel för reinvesteringar i stadsmiljön som används för att bevara funktionen i den befintliga infrastrukturen samt att främja en långsiktigt hållbar parkmiljö och minska risken för kapitalförstöring. Förvaltningen sökte också budgetjustering på 0,5 mnkr för uppdatering av Sättraskogens naturreservats skyltar och spårkarta.

För åren 2023-2025 ansöks om 5,5 mnkr till Idleken, 3,0 mnkr till Sättradalsparken, 6,0 mnkr till Trissans småbarnslek samt 3,0 mnkr till reinvesteringar.

Inventarier och maskiner

Förvaltningen har driften och skötseln av parkmark i egen regi vilket innebär att förvaltningen själv ansvarar för inköp och underhåll av maskiner. Förvaltningen bedömer att det finns behov av att förnya maskinparken. Vid en närmare analys av investeringsbudgeten uppskattar förvaltningen behovet årligen till cirka 1,5 mnkr jämfört med nuvarande sakinvesteringsbudget för att byta ut delar av maskinparken. Vid årsskiftet 2022-2023 flyttar förvaltningen till nytt förvaltningskontor och det kommer medföra större behov av inventariebudget i samband med inköp kopplade till flytten.

Mnkr, netto	Prognos 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025
Parkinvesteringar	7,6	3,2	2,5	4,5
Reinvesteringar	0,5	1,5	1,5	
Investeringar med nycklade medel	6,3	4,5	5,0	
Klimatinvesteringar	2,9			
Trygghetsinvesteringar	1,0			
Inventarier och maskiner	4,0	1,4	1,4	1,4
Netto	22,3	10,6	10,4	5,9

3.3 Verksamhetsprojekt (Driftprojekt)

Förvaltningen har inte några betydande projekt som överstiger 50 mnkr.

4 Lokalförsörjningsplan

4.1 Sammanfattning

Inom stadsutvecklingsprojektet Fokus Skärholmen finns över 7 000 bostäder i olika bygg- och planeringsskeden. Enligt befolkningsprognosen kommer barn i förskoleåldern öka i stadsdelsnämndsområdet vilket medför ett ökat lokalbehov inom förskolan. En långsiktig planering av ny- eller ombyggnationer av förskolor pågår internt i förvaltningen samt i

samverkan med andra ansvariga förvaltningar och bolag. Planeringen av ny- och ombyggnation av förskolor präglas av flera osäkerheter, bland annat osäkerhet i befolkningsprognosen, pågående detaljplanearbete samt när nybyggnationen av bostäder står klara.

Förvaltningen ser ett evakueringsbehov av flera förskolelokaler under de kommande åren då förvaltningen har ett flertal äldre lokaler. Nya lokaler som ersätter de gamla är under planering.

Hyreskostnadsprognosen pekar på en ökad hyreskostnad, främsta orsaken är införhyrningen av flera nya förskolor som behövs för att möta behovet.

4.2 Planeringsförutsättningar

Förvaltningen ser på sikt ett ökat behov av förskoleplatser på grund av den pågående planeringen av nya lägenheter vilket leder till en befolkningsökning. Befolkningsprognosen för barn i förskoleåldern visar på en ökning med cirka 900 barn till och med år 2032. Ökningen sker i nybyggnationsområden av bostäder. För att möta det ökade platsbehovet behöver förvaltningen öka platskapaciteten i förskolan.

Förvaltningen arbetar med flera scenarion för den långsiktiga planeringen gällande ökad kapacitet i förskolan. Syftet med olika scenarion är att möta de variationer i barnantalsutvecklingen i de senaste årens befolkningsprognoser och de osäkerheter i bedömning av platsbehovet det medför.

Förvaltningen gör antaganden om behovet av platser baserat på befolkningsprognosen och utifrån inskrivningsgrad samt marknadsandelar för den kommunala förskolan. Förvaltningen använder också framskrivningen gällande antalet barn i förskolor dels som ett eget scenario, dels för jämförande analys.

I och med att ökningen av antalet barn sker om ett par år så redovisar förvaltningen flera nya förskolor i idéfas. Förvaltningen inväntar kommande befolkningsprognoser för skolor som planeras långt fram i tiden för att undvika risken för framtida överkapacitet.

4.3 Bedömd hyreskostnadsutveckling

Vid årsskiftet uppgick förvaltningens lokalyror till 6,4 % av förvaltningens totala budget. Förvaltningen ser en ökad hyreskostnadsutveckling under första planeringsperioden. Ökningen beror främst på det ökade behovet inom förskolan och de ny- och ombyggnationer som planeras i samarbete med Sisab.

En ny förskola på Ekholmsvägen 133 ökar hyreskostnaden med cirka 3 mnkr från år 2023 och ytterligare en ny förskola på Torpgläntan 8 förväntas öka hyran med cirka 3 mnkr från och med 2024. Förskolan på Odd Fellowvägen beräknas vara återuppbyggd 2027 vilket också medför en prognostiserad ökning av hyreskostnader på cirka 3 mnkr. Ytterligare sex förskolor i idéfas kan komma att påverka hyreskostnadsutvecklingen under den första planeringsperioden.

I hyreskostnadsutvecklingen så antas en paviljonginförhyrning ske 2023 till en hyreskostnad

på cirka 4,3 mnkr per år, och att två förskolor evakueras dit i samband med ny- och ombyggnation. Därmed kommer ingen hyra betalas för dessa förskolor.

I den bedömda hyreskostnadsutvecklingen tar förvaltningen även hänsyn till eventuella avvecklingar av lokaler samt de förskolor som rivs för nybyggnation på samma plats.

Hyreskostnadsutvecklingen påverkas också av behoven inom andra kommunala verksamheter, till exempel ser förvaltningen över lokalerna för öppen förskola.

Ny- och ombyggnationer av förskolor och öppna förskolor är kostsamma och påverkar hyreskostnaderna. Den ökade hyreskostnaden inom förskola förväntas finansieras delvis genom det ökande antalet inskrivna barn. Förvaltningen beräknar dock att barnschablonen inte enskilt kommer täcka den ökade hyreskostnaden. En del av hyran kan komma att finansieras med centrala medel.

4.4 Samverkan

Förvaltningen har inom ramen för Fokus Skärholmen återkommande samverkansmöten med exploateringskontoret, stadsbyggnadskontoret och Sisab. Gällande befintliga fastigheter inom Sisabs lokalbestånd har förvaltningen kontinuerliga samverkansmöten med utbildningsförvaltningen och Sisab om eventuella framtida samarbeten. I denna samverkan har även evakueringslösningar diskuterats för förskolor som ska rivs. Idag finns ingen möjlighet att evakuera till en närliggande skola.

Förvaltningen hyr lokaler för fritidsverksamhet av utbildningsförvaltningen i olika grundskolor.

Förvaltningen samverkar även med Region Stockholm om en lokal för ungdomsmottagningen.

Förvaltningen ser stora fördelar med en tydligare styrning från stadsledningskontoret avseende samlokalisering av lokaler mellan förvaltningar och bolag.

I strategiska platser i Stockholm där förutsättningar finns för samlokalisering mellan stadens bolag och förvaltningar är det en förutsättning att tydliga styr signaler kommer från stadsledningskontoret. Fördelarna som stadsdelsförvaltningen ser är många, bland annat platsaktivering, ökade samverkansmöjligheter inom koncernen, ökad medborgarnytta när ett ökat utbud av stadens tjänster nås på samma yta, effektiviserad kontorsyta etc.

Förvaltningen ser också stora fördelar med att serviceförvaltningen ges i uppdrag att koordinera dessa typer av uppdrag mellan berörda förvaltningar och bolag. Ett uppdrag till serviceförvaltningen skulle också kunna ges i syfte att identifiera samlokaliseringsplatser i Stockholm.

4.5 Kommunal verksamhet - annan än pedagogisk verksamhet

4.5.1 Nuläge 31 januari 2022

Hyresavtalet för befintligt förvaltningskontor upphör vid årsskiftet 2022/2023. Förvaltningen

har tecknat ett avtal om ett nytt förvaltningskontor. Planering av flytt och nya arbetssätt för medarbetarna i förvaltningen pågår. I samband med tillträdet till den nya lokalen avvecklas externa administrativa lokaler och verksamheten som bedrivs i dessa flyttar till det nya förvaltningskontoret.

En översyn över lokaler inom öppen förskola pågår.

4.5.2 Lokalbehov för annan kommunal verksamhet

Förvaltningen arbetar enligt en intern process för lokalförsörjning. Enligt denna process sker en inventering av lokalbehovet för annan kommunal verksamhet genom att kartlägga respektive avdelnings eventuella verksamhetsförändringar som kan komma att påverka lokalbehovet. Det exakta behovet klargörs därefter i en förstudie varvid beslut tas om fortsatta åtgärder.

4.5.3 Planerade lokalförändringar för år 2023-2030 (första planeringsperioden)

Vid kommande årsskifte upphör hyresavtalet för förvaltningens nuvarande förvaltningskontor och förvaltningen flyttar till ett nytt förvaltningskontor. Flera administrativa verksamheter samlokaliseras i det nya förvaltningskontoret och förvaltningen avslutar flera hyresavtal för administrativa lokaler. Ett hyresavtal avseende garage som används för uppställning av maskiner för parkdriften i egen regi avslutas. Ny uppställningsplats finns i anslutning till det nya förvaltningskontoret.

Förvaltningen har i fastigheten Byholmen 2 i Vårberg bedrivit daglig verksamhet samt stödboende. Inriktningen är att även stödboendet ska flyttas och att lokalerna i fastigheten Byholmen 2 ska avvecklas senast 2023.

Ombyggnation av Vårbergs IP är under planering och förvaltningen har en möjlig option på införhyrning år 2025.

En översyn över lokaler inom öppen förskola pågår. Resultatet av översynen kan leda till anpassningar och ombyggnationer av befintliga fastigheter.

4.5.4 Planerade lokalförändringar för åren 2031-2040 (andra planeringsperioden)

Förvaltningen har inga planerade lokalförändringar under den andra planeringsperioden.

4.6 Pedagogisk verksamhet

4.6.1 Summerande analys av nuläge samt framtida planering

De nya bostäderna i stadsdelsnämndsområdet kommer att påverka befolkningsutvecklingen och behovet av förskolor. För att möta behovet planeras några förskolor rivas och nya att byggas. Den kommunala kapaciteten på cirka 1 300 platser kan komma att öka till cirka

1 900 platser år 2030. Förvaltningen har en låg andel inhyrd yta som ägs av privat hyresvärdar.

Framtida planering av förskolekapacitet beror på barnantalsutvecklingen i området. Pågående detaljplanearbete i olika faser medför osäkerheter när bostäder ska byggas och inflyttning sker.

Lokalhyran beräknas öka från ca 22,5 mnkr till cirka 55,6 mnkr år 2032. Totalt planeras för en kapacitetsökning på cirka 600 förskoleplatser. Förvaltningen är medveten om vikten av att minska stadens investeringar samt hålla tillbaka förvaltningens hyreskostnader. Förvaltningen kommer noga följa framtida befolkningsprognoser samt hyreskostnadsutvecklingen för att göra rätt prioriteringar i utbyggnaden av förskolor. Eventuellt kan andra alternativ komma att utredas.

På grund av osäkerheten i befolkningsprognosen inväntar förvaltningen kommande prognoser innan beslut tas om uppförande av nya förskolor.

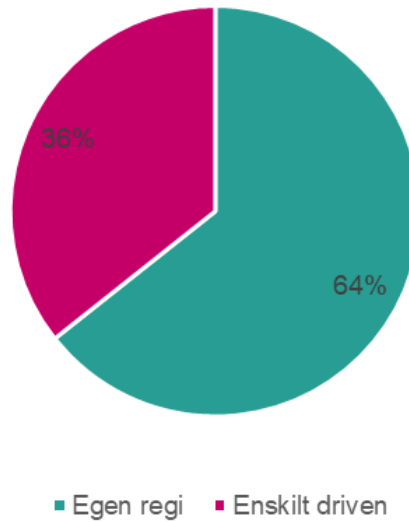
4.6.2 Nuläge 31 januari 2022

Förvaltningen har 22 förskolor med en kapacitet på cirka 80 avdelningar och 1 300 platser. Den totala ytan för samtliga förskolor uppgår till 17 000 kvadratmeter och cirka 22,5 mnkr i årshyra. Kapacitetsutnyttjandet för samtliga förskolor uppgår till cirka 95 %.

Förskolorna på Odd Fellowvägen och Kråksåtrabacken ska rivas. Förskolan på Bredängstorget ska genomgå en fullständig renovering. Förskolan på Torpgläntan 8 riskerar att bli utdömd inom kort varför en ny förskola är beslutad.

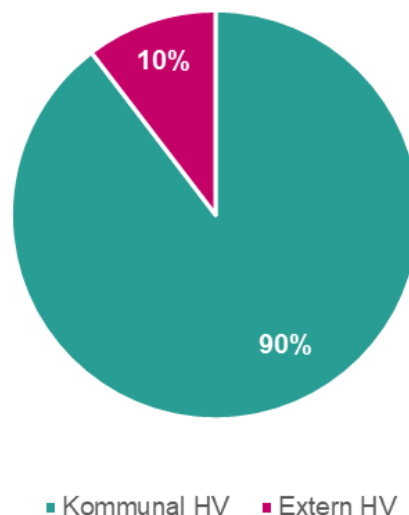
Av samtliga barn inskrivna på en förskola i stadsdelsnämndsområdet går cirka 64 % i en kommunal förskola och cirka 36 % i en enskilt driven förskola.

Förskola - Andel barn i egen regi/enskilt driven

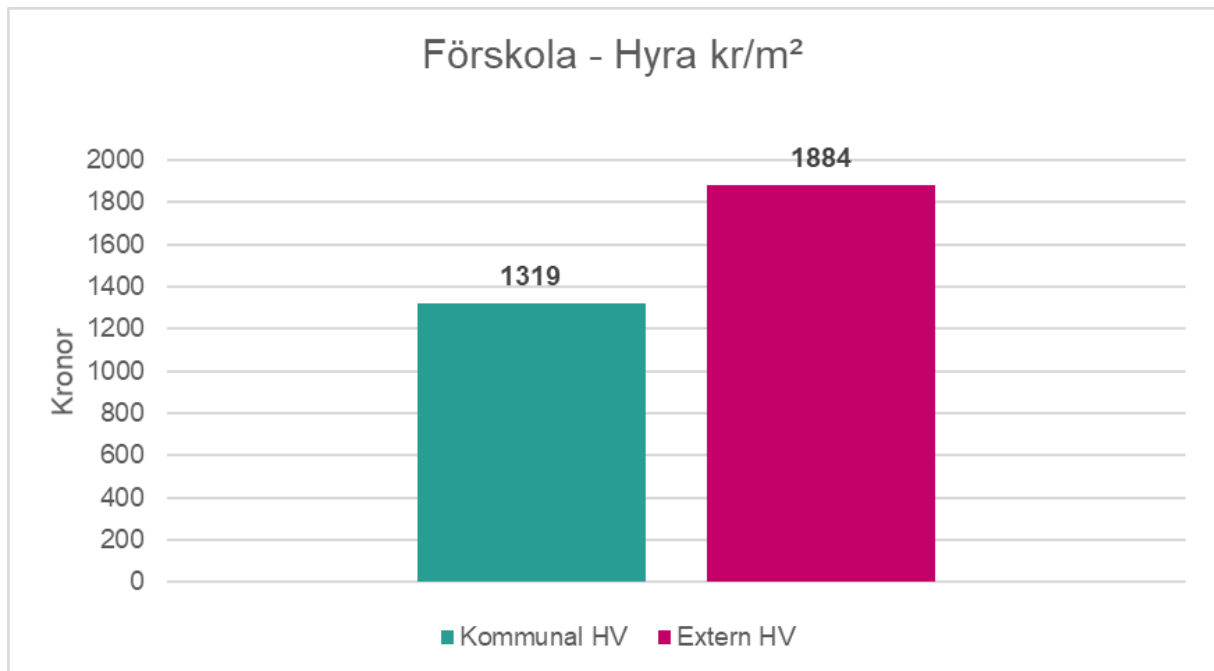

Av förvaltningens 22 förskolor hyrs två förskolor av en privat hyresvärd vilket i antal kvadratmeter motsvarar cirka 10 % av totalt antal kvadratmeter.

Förskola - Andel kvadratmeter Fördelad på kommunal hyresvärd och extern hyresvärd

Den genomsnittliga hyreskostnaden är högre för förskolor med privat hyresvärd än de kommunalt ägda förskolorna. Förvaltningen har två förskolor med privat hyresvärd.

4.6.3 Planering av lokaler för år 2023-2030 (första planeringsperioden)

Lokalbehovet under den första planeringsperioden

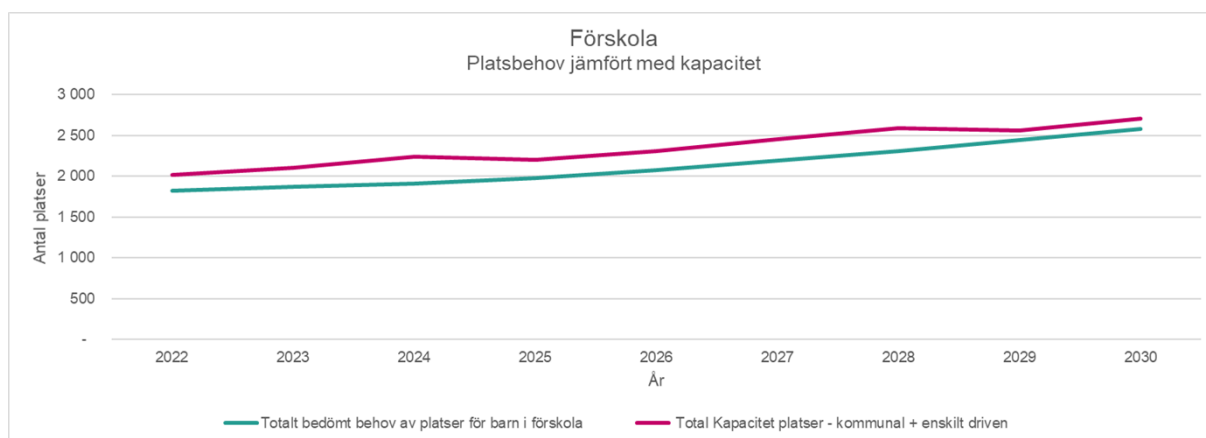
Enligt stadens befolkningsprognos ökar befolkningen i åldern 1-5 år med cirka 860 barn till totalt cirka 3100 barn till och med år 2030. Ökningen sker i nybyggnadsområden och den största ökningen sker i stadsdelen Vårberg, följt av Bredäng, Sättra och Skärholmen. En större förändring av barnantalet förväntas först år 2026. Årets befolkningsprognos visar på en mindre utveckling av antalet barn jämfört med tidigare befolkningsprognoser vilket medför att förvaltningen redovisar färre framtida nybyggnationer av förskola än tidigare. Årliga variationer i befolkningsprognoser, pågående detaljplanering och när faktisk inflyttning sker i nya bostäder medför stor osäkerhet i planeringen av ny kapacitet.

Förvaltningen planerar ny kapacitet baserat på olika scenarion för platsbehov baserat på olika inskrivningsgrader, andel enskilt drivna förskolor samt framskrivningen av barnprognosen. Hänsyn tas till eventuella uppsägningar av befintliga förskolor.

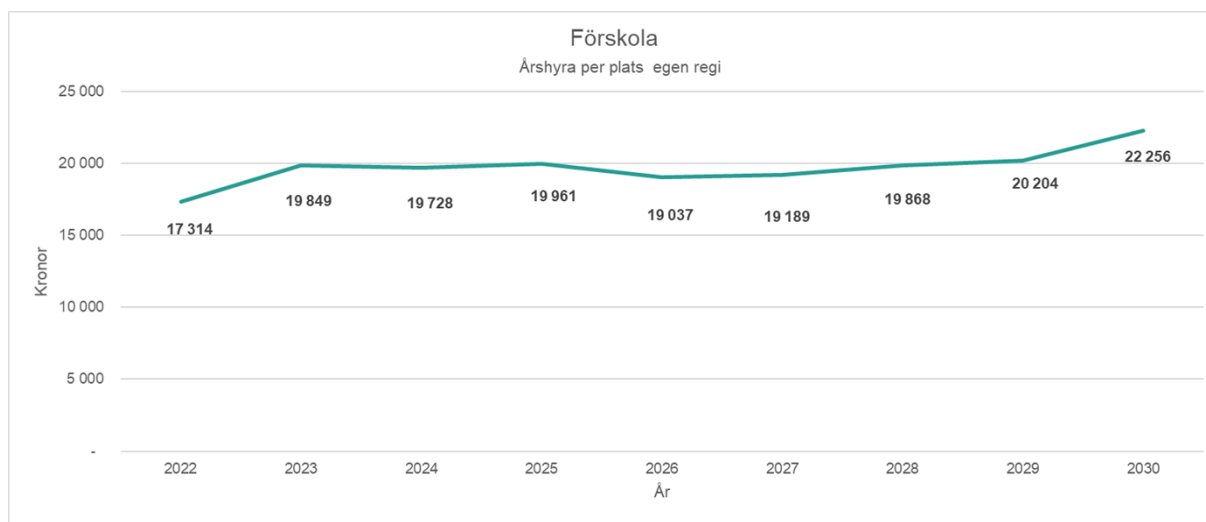
I förvaltningens huvudscenario för framtida platsbehov planeras för en kommunal och enskild kapacitet på förskoleplatser på 83 % mot den prognostiserade befolkningsökningen av barn i förskoleåldern. Förvaltningen har ingen kännedom om beslutade nya enskilt drivna förskolor men är medveten om att viss planering pågår. En stor osäkerhet råder kring eventuella nya enskilt drivna förskolor och förvaltningen gör i planeringen ett antagande om viss utveckling av dessa.

I diagrammet nedan redovisas utvecklingen utifrån befintlig och ny kapacitet i förhållande till

prognostiserat platsbehov. Det bedömda behovet av platser är lägre än den totala kapaciteten för kommunal och enskilt driven förskola.

Flera nya förskolor medför signifikant ökad hyra. Årshyran per plats i egenregi prognostiseras att öka med cirka 22 % under förutsättning att de redovisade projekten blir av.

Planerade lokalförändringar under den första planeringsperioden

För att möta de prognostiserade behoven planerar förvaltningen öka platskapaciteten i samband med att nya förskolor byggs.

En ny förskola på Ekholmsvägen 133 är under uppbyggnad och inflyttning beräknas ske i januari 2023. Förskolan på Torpgläntan 8 är utdömd av fastighetsägaren Sisab och ska rivas. Uppbyggnad av en ny förskola på samma plats är beslutad och inflyttning beräknas ske 2024. Även förskolorna på Kråksåtrabacken och Odd Fellowvägen ska ersättas med nya förskolor. Förskolan på Kråksåtrabacken ersätts av en ny förskola inom pågående detaljplan Ålgrytevägen med beräknad inflyttning år 2026. Den nya förskolan på Odd Fellowvägen beräknas vara klar för inflyttning år 2027.

Förskolorna på Kråksåtrabacken och Odd Fellowvägen behöver evakueras vilket

förvaltningen redovisat i tidigare lokalförsörjningsplaner. Förvaltningen planerar att hyra in paviljonger för ändamålet på den så kallade Kyrktomten. Preliminär evakuering till paviljongerna sker i januari 2023.

Förskolan på Bredängstorget 29 kräver omfattande renoveringar, men när dessa kommer ske är ännu inte klart.

I området Mälaräng planeras för nya bostäder och en ny förskola kan vara uppförd år 2028. De befintliga förskolorna på Vårbergsvägen 64 och Ekholmsvägen 333 kan rivas och två nya förskolor med högre platskapacitet planeras på samma platser år 2030.

Under den första planeringsperioden så planerar förvaltningen för avvecklingar av ett fåtal gamla och små förskolor.

4.6.4 Långsiktig planering av behovet av lokaler mellan år 2031-2040 (andra planeringsperioden)

Lokalbehov under den andra planeringsperioden

Enligt befolkningsprognosen och med hänsyn till pågående planering så pekar prognosen på behovet av ytterligare kapacitet för förskola under i början av den andra planeringsperioden. I antagna och pågående detaljplanearbete finns ytterligare platser för uppförande av nya förskolor. En del projekt från första planeringsperioden kan eventuellt förläggas till den andra planeringsperioden.

Planerade lokalförändringar under den andra planeringsperioden

Från och med 2031 fortsätter barnantalet att öka till och med år 2040. I den pågående planeringen så är inte platsbehovet tillgodosett för den andra planeringsperioden. I antagna och pågående detaljplanearbete finns utpekade platser vilka kan kommas tas i anspråk för nya förskolor under den andra planeringsperioden.

4.6.5 Enskilt driven förskola eller fristående skola

Nuläge 31 januari 2022

I stadsdelsnämndsområdet finns 17 enskilt drivna förskolor med tillstånd för cirka 720 barn. Cirka 670 barn går i enskild förskola, vilket motsvarar en andel på cirka 35 % av samtliga barn inskrivna barn i förskola belägen inom stadsdelsnämndsområdet.

Lokalförändringar enskilt driven förskola eller fristående skola

Förvaltningen känner till en ansökan om nyetablering av enskild förskola i Vårberg, men har ingen kännedom om beslutade lokalförändringar gällande enskilt driven förskola. I dialog med privata hyresvärdar samt med förvaltningens köhandläggare så har förvaltningen tagit del av indikationer om att det eventuellt kan komma starta nya eller utökning av befintliga enskilt drivna förskolor. Det är dock oklart när dessa förskolor kan komma starta.

4.7 Övrig information

4.7.1 Lokaler vars hyresavtal är uppsägningsbara inom tre år

Förvaltningen arbetar enligt intern process för lokalresursplanering och i god tid klagörs om en lokal ska sägas upp för avflyttning samt hur ett eventuellt kvarstående verksamhetsbehov ska omhändertas när hyresavtalet upphört.

4.7.2 Särskild redovisning av vissa lokalprojekt

Förvaltningen har inga lokalprojekt som kräver särskild redovisning.

5 Övriga redovisningar

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Patrik Åhnberg, Stadsdelsdirektör	2022-04-06
Stefano Prestinoni, Administrativ chef	2022-04-06